

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Bakıda
nəşəli
avtobus
sürücüsü
saxlandı
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 8 avqust 2016-cı il Bazar ertəsi № 172 (6493) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Azərbaycan və İran prezidentlərindən
önəmli bəyanatlar

Ilham Əliyev tarixi addımlar atılacağına anonsunu verdi; Azərbaycanda səfərdə olan Həsən Ruhani: "İki ölkə arasında azad ticarət zonasının yaradılacağına ümid edirik"

yazısı səh.4-də

Müsavətın Qaradağ təşkilatına 10
il sədrlik edən şəxs istefa verdi

yazısı səh.2-də

Ərdoğan müxalifət liderləri ilə
birlikdə izdihamlı mitinq keçirdi

yazısı səh.10-da

Putinin Bakıya səfəri öncəsi
Azərbaycan və Ermənistan
mesajlarının pərdəarxası

yazısı səh.6-da

Azərbaycanda sosial şəbəkələrdə
reklama görə vergi alınma bilər

yazısı səh.3-də

Bölgənin üç aparıcı dövlətinin başçısı
bir arada - ermənilər narahatdır

yazısı səh.13-də

Əkrəm Həsənov:

"Bank sisteminə güvənmək
üçün əsas qalmayıb"

yazısı səh.12-də

Paytaxtda daha bir
məktəbin ərazisi zəbt edilib

yazısı səh.13-də

Mərkəzi Bank uçot dərəcəsinə artırdı
- kreditlərə təhlükə...

yazısı səh.12-də

"Range Rover" at arabası ilə
toqquşdu, bir nəfər öldü

yazısı səh.14-də

Bakıda 22 torpaq sahəsi
özəlləşdirməyə çıxarıldı

yazısı səh.14-də

Bölgənin taleyində iz qoyacaq tarixi görüş SAATLAR BAKI VAXTINA QURULUR - GÖZLƏR AZƏRBAYCANDA

Bu gün ölkəmiz ilk dəfə Rusiya, İran və Azərbaycan prezidentlərinin üçtərəfli sammitinə ev sahibliyi edəcək; Bakı bölgənin vazkeçilməz iqtisadi-kommunikasiya ötürücüsünə və geosiyasi xaba çevrilir - Qarabağ məsələsi uduşda, işğalçı Ermənistan isə tələşdə...

yazısı səh.8-də

Deputat Rüşət Quliyev sələmə pul verirmiş

Lənkeranın deputatı ölmüş iş adamının yaxınlarına faiz davası açdı; 81 min dollar qarşılığında 246 min dollar tələb edilən iş adamı qəfildən dünyasını dəyişib, millət vəkili isə onun qohumlarını məhkəməyə verib pulunu tələb edir

yazısı səh.3-də

Ələvsət Sadıxlı

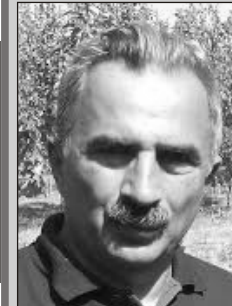
"Arif Hacıllının
başqanlığı
legitim hesab
edilə bilməz" -
müsavətçinin
sök iddiası

yazısı səh.5-də

Eldar
Mahmudovun
qızına cəinayət
iş açılması
xəbəri yayıldı

yazısı səh.3-də

Alqış Həsənoğlu:
"Növbədənkenar
seçkilər dövlətin
artıq oturmuş
ictimai
dayaqlarını
zədələyə bilər"

yazısı səh.7-də

8 avqust 2016

İran prezidenti Azərbaycanın din xadimləri ilə görüşdü

Azərbaycanda rəsmi səfərdə olan İran prezidenti Həsən Ruhani Azərbaycanın din xadimləri və ictimaiyyət nümayəndələri ilə görüşüb. APA-nın məlumatına görə, görüşdə Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə, həmçinin din xadimləri, Milli Məclisin deputatları, rəsmi şəxslər iştirak ediblər.

Görüşdə Azərbaycan və İran arasında dostluq münasibətlərdən söhbət açılıb. Bu cür səfərlərin hər iki xalqın daha da yaxınlaşması baxımından əhəmiyyət daşıdığı vurğulanıb. Ölkələrimiz arasında tarixi, dini və mənəvi əlaqələrin qorunub saxlanılmasının əhəmiyyəti qeyd edilib.

Neft 30 dollara kimi ucuzlaşa bilər

Dünya bazarlarında neftin qiymətində növbəti enmə tendensiyası mətbuatın əsas mövzularından biridir. "The Guardian" yazır ki, neft qiymətli və tükənən xammaldır, amma ən azı indilik bazar bu xammalla ağzınadək doludur. Məhz buna görə də neftin qiyməti aprelin əvvəllərindən bəri ən aşağı həddə düşüb.

Məqalədə deyilir ki, bu vəziyyət çox böyük bir ehtimalla yaxın gələcəkdə də davam edəcək. Ötən həftə Qərbi Texas markasından olan neft aprelin 6-dan bəri ilk dəfə olaraq 40 dollardan aşağı düşüb. Brent neftinin qiyməti də son üç ayda ən aşağı həddinə çataraq bir barrel üçün 41.50 dollar olub. Ekspertlər bildirirlər ki, əksinə, qiymətlərin iyun ayında dirçəlməsinə neftin özü ilə birbaşa bağlı olmayan hadisələr səbəb olub. Bura Kanadada yanğınlar, Nigeriya və Liviyada silahlı münaqişə ilə bağlı ixracın azalması və Küveytdə neftçilərin tətili daxildir. LOGIC Advisors firmasından Bill O'Neill deyir ki, indi bütün bu problemlər aradan qalxıb və neftin qiyməti düşməyə başlayıb.

"The Guardian" yazır ki, bu arada neft ixrac edən ölkələrin OPEC karteline daxil ölkələr də istehsalı artırblar. Proqnozlara görə iyul hasilatı OPEC-in tarixində ən yüksək hasilat olub. Bəzi məlumatlarda bunu İran və Nigeriyada neft hasilatının artması ilə bağlayırlar. Ekspertlər başqa bir qəribəliyə də diqqət yetiriblər. Bir qayda olaraq neftə tələbatın artması onun qiymətini də yüksəldir, amma son ucuzlaşma tələbatın artdığı şəraitdə baş verir. Burası da var ki, qarşıdan gələn bir neçə ay ərzində neftə tələbat artmayacaq. Çünki bu dövrdə istilik stansiyaları hələ qış rejiminə keçməmiş olur və əsasən avadanlıq və aqreqlərin təmiri və işə hazırlığı ilə məşğul olurlar.

Ümumi mənzərə isə belədir ki, hazırda Çinin neft tələbatı yavaşlayıb, Avropa İttifaqında isə Britaniyanın təşkilatı tərk edib-ətməyəcəyi ilə bağlı qeyri-müəyyənlik var. Ekspertlər deyirlər ki, belə şəraitdə neft alışıının artacağını gözləmək məntiqsiz olardı. Mütəxəssislərin fikrincə iyul ayında neft qiymətləri azacıq düşməyə başlayan kimi neft ticarətçilərinin firsətlənməsi qiyməti bir az da salaraq 40 dollara çatdırıb.

Nəşr yazır ki, bütün bu səbəblərə görə neft qiymətləri 40 dollardan da aşağı düşə bilər, lakin heç kim qiymətin təkrar 20 dollara düşəcəyini gözləmir. Məqalədə deyilir ki, son 10-15 ildə neft qiymətləri enişdən sonra kəskin yüksəliş yaşayıb, lakin bundan sonra belə bu cür "şıltaqlıqlar" olmayacaq. (BBC)

Əfqanıstandakı sülhməramlılarımızın bir qrupu vətənə qayıtdı

NATO-nun 2015-ci ilin yanvar ayından Əfqanıstan İslam Respublikasında həyata keçirdiyi yeni "Qətiyyətli Dəstək" qeyri-döyüş missiyasının tərkibində fəaliyyət göstərən Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin 44 nəfərdən ibarət qrupu plana uyğun olaraq rotasiya qaydasında Bakıya qayıdıb.

Bu barədə APA-ya Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən bildirilib.

Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Əfqanıstandakı sülhməramlı missiyası 20 noyabr 2002-ci il tarixdən başlayıb.

Hazırda Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin 90 nəfərdən ibarət hərbi qulluqçusu, 2 hərbi həkimi və 2 mühəndis-istehkam ixtisası üzrə zabiti Əfqanıstandakı missiyada iştirak edir.

Müsavətin Qaradağ təşkilatına 10 il sədrlik edən şəxs istefa verdi

Müsavət Partiyasının sıralarından istefalar ara vermir. Redaksiyamıza bu partiyanın funksionerlərindən birinin istefa bəyanatı daxil olub. Həmin bəyanatı olduğu kimi təqdim edirik:

"Müsavət Partiyası Qaradağ rayon təşkilatının üzvü Akif İldırım oğlu Nəcəfli tərəfindən bəyanat.

1992-ci ildən Müsavət Partiyasının üzvüyəm. Bu müddət ərzindəki siyasi fəaliyyətimdə hazırki rejim tərəfindən müxtəlif təzyiqlərə məruz qalmış və dəfələrlə həbs olunmuşam. Lakin bütün bunlara baxmayaraq mübarizə yolumdan bir addım da olsa geri çəkilməmiş, daim mübarizənin önündə olmuşam. 2006-2016-cı illərdə partiyanın Qaradağ rayon təşkilatına rəhbərlik etmişəm. Partiyanın 8-ci qurultayında Arif Hacı partiyanın başqanı postuna gətiriləndən sonra partiyaada azad sözsə, demokratik fikirlərə basqılardan narahatlığımı dəfələrlə ifadə etsəm də, heç bir müsbət addımın atıldığını şahidi olmamışam, əksinə, bu

basqıların getdikcə repressiv tədbirlərlə əvəzləndiyini böyük təəssüf hissi ilə müşahidə etmişəm. 2015-ci il parlament seçkilərində Müsavət Partiyasını ələ keçirmiş bir qrupun siyasi oyunbazlığı indi də davam etməkdədir. Belə ki, seçki məntəqələrinin dördüdə birinə nəzarət etmək gücündə olmayan bir təşkilatın əvvəl seçkiyə gedib, sonra seçkiyə iki gün qalmış boykot taktikası seçmə-

si anlaşılan deyil və bu vəziyyət indi də davam etməkdədir. Həsən Ədirəm ki, bu hakimiyyətin hərəkətlərinə legitimlik donu geyindirməkdir. Odur ki, Müsavət Partiyasının son dövrlərdə tutduğu siyasi xəttin müxalifətçilik oyununu olduğunu, partiyanın siyasi qalmaqallarla gündəmi dəyişdirməyə cəhd etdiyini düşünərək Müsavət Partiyasının sıralarından istefa verirəm!"

Bakıda nəşəli avtobus sürücüsü saxlanıldı

"Ekoloji Nəzarət Postu"nda yol polisi, avtobusu qapısı açıq vəziyyətdə idarə etdiyi üçün sürücüyə "saxla" əmri verib.

Əvvəlcə sərxoş olduğu bilinən sürücü həkim müayinəsindən sonra məlum olub ki, narкотik tərkibli maddənin təsiri altında avtobusu idarə edir.

Xezerxeber.com bildirir ki, Bakıda, psixotrop maddənin təsiri altında sərnişin daşıyan avtobus sürücüsü aşkar edilib. Namiq İsgəndərov avtobusu qapısı açıq şəkildə idarə etdiyi üçün "Ekoloji Nəzarət Postu"nun inspektorları ona "saxla" əmri veriblər.

Səhər və axşam 40-45 sərnişin aparan sürücü dərhal yol hərəkətindən kənarlaşdırılıb, avtobus isə cərimə meydançasına aparılıb. Dindirmə zamanı Namiq İsgəndərov narкотik tərkibli maddə qəbul etdiyini bəyannə alıb. Yoxlama zamanı o da məlum oldu ki, Namiq İsgəndərov yol hərəkəti qaydalarını da tez-tez pozub.

Sürət həddini aşdığına görə 6 radar cəriməsinə də ödəməyib. Postda sürücüyə inzibati protokol tərtib edildikdən sonra material baxılması üçün Abşeron rayon məhkəməsinə göndərildi. Məhkəmənin qərarı ilə Namiq İsgəndərov 6 ay müddətində sürücülük hüququndan məhrum edildi.

Azərbaycan tankçıları "Tank biatlonu" yarışlarında yarımfinala vəsiqə qazanıblar

Azərbaycan tankçıları "Beynəlxalq Ordu Oyunları - 2016" yarışları çərçivəsində keçirilən "Tank biatlonu" yarışlarına qatılıblar. Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən APA ttp://apa.az/-ya verilən məlumata görə, bu gün müsabiqələrdə iştirak edən tankçılarımız bütün hədəfləri məhv edərək yarımfinala vəsiqə qazanıblar.

Masallıda süd qəbulu məntəqəsində partlayış baş verib

Masallıda süd qəbulu məntəqəsində partlayış baş verib. Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Masallı Rayon Yangından Mühafizə Hissəsindən APA ttp://apa.az/-nın cənub bürosuna verilən məlumata görə, hadisə avqustun 7-də rayonun Ərkivan qəsəbəsi ərazisində 1961-ci il təvəllüdü Xatirə Polad qızı Rəcəbovaya məxsus fərmannın ərazisində qeyd alınıb.

Ümumi sahəsi 190 kv.m. olan süd qəbulu məntəqəsinin soyuducu kamerasında həcmi 60 litr olan freon qaz balonunda yanğınlı nəticələnən partlayış baş verib. Nəticədə soyuducu kameranın lambirindən ibarət tavanı 15 kv.m. sahədə dağılıb və şüşələri sınıb. Hadisə dərhal iki yanğınsöndürən maşın və canlı qüvvə cəlb olunub. Onların səyləri ilə yanğının əhatə dairəsinin genişlənməsinin qarşısı alınıb. Xoşbəxtlikdən partlayış zamanı xəsarət alan olmasa da, ümumi sahəsi 144 kv.m. olan talvarın yanar konstruksiyaları və altına yığılmış 36 ton ot bağlamasının 15 tonu yanaraq sıradan çıxıb. Ot bağlamasının qalan hissəsi və ferma yanğından mühafizə olunub.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Lənkəran sakini dənizdə boğulub

Lənkərandə boğulma hadisəsi baş verib. APA-nın cənub bürosunun məlumatına görə, hadisə bu gün saat 17.30 radələrində rayonun Vel kəndi ərazisində qeyd alınıb. Rayonun Moloja kənd sakini, 24 yaşlı Ələvsət İntiqam oğlu Səttarov Xəzər dənizinin nəzarət olunmayan ərazisində çimərəkə boğulub. Boğulan şəxsin meyiti ətrafdakı vətəndaşlar tərəfindən sudan çıxarılıb. Meyit aidiyyəti üzrə təhvil verib.

Türkiyədə terror törətməyə çalışan 35 İŞİD üzvü saxlanıldı

Türkiyənin Adana Polis İdarəsinin Terrorla Mübarizə Şöbəsi İŞİD-ə qarşı xüsusi əməliyyat keçirib.

"Report" "Habertürk"ə istinadən xəbər verir ki, 500 polis əməkdaşının iştirak etdiyi xüsusi əməliyyat zamanı terror əməliyyatına hazırlıq görə, aralarında canlı "bomba"nın da olduğu 35 nəfər saxlanılıb.

Zirehli maşınlarla əvvəlcədən planlaşdırılmış ünvanlara gedən polis ayrı-ayrı mənzillərdə terrorçulara məxsus çoxlu sayda sənədi müsadirə edib.

Zərərsizləşdirilənlər arasında polis 2 gün əvvəl keçirdiyi əməliyyatda saxlanılıb məhkəmə tərəfindən sərbəst buraxılmış 20 nəfərin olması üzə çıxıb.

İŞİD üzvləri Adana Polis İdarəsinə aparılıb.

Azərbaycan və İran Rəst dəmir yolunu birgə maliyyələşdirəcək

"Viza rejiminin aradan qaldırılması iki ölkə arasında əlaqələrinin inkişafında mühüm rol oynayacaq".

APA-nın məlumatına görə, bunu Azərbaycan rəsmi səfərdə olan İran prezidenti Həsən Ruhani Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevlə görüşdən sonra keçirilən mətbuat konfransında deyib.

H. Ruhani bildirib ki, Astara (Azərbaycan) - Astara (İran) dəmir yolunun birləşdirilməsi çox mühümdür: "Sonrakı mərhələdə Astara-Rəst dəmir yolunun çəkilməsi vacibdir. Azərbaycan və İran Rəst dəmir yolu layihəsində 50 faiz olmaqla müştərək iştirak edəcək, bərabər səviyyədə bu layihəni maliyyələşdirəcək".

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağınız kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01, 434 01 33

Deputat RUFƏT QULİYEV Səbəyel Rayon Məhkəməsinə iddia ərizəsi verib. Milli Məclisin iqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü olan deputatı iddia ərizəsi yazmağa sövq edən iş... faizə pul verib, geri ala bilməməsidir. Redaksiyamıza daxil olan məlumata görə 2011-ci ildə deputat it-pişikləri üçün yem alarkən iş adamı Namiq Səfərovlə tanış olub. Bu tanışlıqdan sonra N.Səfərov deputatın itlərinə Avropadan 1-2 dəfə pulsuz yem gətirib.

Günlərin birində söhbət əsnasında iş adamı biznesini böyütmək üçün pul axtardığını deputata deyib. Deputat bir neçə ayın içində 10 faizlə iş adamına 81 min 850 dollar verib. N.Səfərovlə imzalanan müqavilələrə görə deputat 2011-ci ilin oktyabrından pulların faizini almali olub. 2011-ci ilin oktyabrında N.Səfərov deputata bildirib ki, faizləri ondan almasa, həmin faizləri də əsas borc məbləğinə - 81 min 850 dollara əlavə edib ona faizlərə görə də faiz ödəyəcək.

Deputat bu təkliflə dərhal, tərəddüdsüz razılışıb. Növbəti dəfə deputata faizin ödənilməsi vaxtı çatanda N.Səfərov digər biznes sahəsinə pul yatırdığını, Bolqarıstandan ölkəyə xüsusi təyinatlı geyimlər gətirəcəklərini söyləyib. Təklif edib ki, deputata verdiyi pulların faizləri əsas məbləğə əlavə olunmuş hesab etsin, həmin pulların faizlərini də hesablayıb alacağı faizlər kimi nəzərdə saxlasın. Deputat bu təklifə də yox deməyib, tərəddüdsüz razılışıb. Beləcə deputatın 81 min 850 dolları əldən verib faiz gözləməsi 3 il

davam edib. Deputatın hesablamalarına görə bu müddət ərzində əldən verdiyi yaşıl 100-lüklər ona 246 min 800 dollar faiz gətirməli imiş. 2014-cü ilin əvvəllərindən başlayaraq devalvasiya söhbətlərini, bankların kredit verilməsində problemlərin yaranmasını eşidən deputat N.Səfərovdan pullarını təcili olaraq geri qaytarmasını tələb edib. İş adamı isə deputata deyib ki, pulları onun razılığına əsasən dövrüyyəyə buraxıb, bu səbəbdən də onun tələbini yerinə yetirə bilmir. Tərəflər arasında yaranan narazılıq münasibətlərin korlanmasına səbəb olur. İş o yere çatır ki, N.Səfərov deputatın telefon zənglərinə belə cavab vermir. Deputat tez-tez sürücüsünü N.Səfərovun evinə göndərərək ondan pulların ödənilməsinə tələb edir. 2015-ci ilin fevralında tərəflər yenidən görüşür. Bu dəfə belə razılıq əldə olunur ki, 2 devalvasiya nəzərə alınmaqla deputat verdiyi 81 min 800 dollara görə faizlərin hesablanması 2015-ci ilin fevralından dayandırılır və verdiyi

Deputat ölmüş iş adamının yaxınlarına faiz davası açdı

Lənkəranın deputatı RUFƏT QULİYEV faizə pul vermiş; 81 min dollara qarşılığında 246 min dollar tələb edilən iş adamı qəfildən dünyasını dəyişib, millət vəkili isə onun qohumlarından əl çəkmir

Rufət Quliyev

pulları mərhələli şəkildə geri alır. Faizləri ödəmə bilməyən iş adamı isə vəziyyətdən çıxış yolu axtardığı bir vaxtda, 2015-ci ilin aprelində qəfildən dünyasını dəyişib.

Bundan sonra deputat faiz davasını mərhum iş adamının yaxınlarına qarşı açdı.

Məhkəməyə müraciət edərkən mərhum N.Səfərovun ailəsindən pullarını, pullara hesablanmış faizləri geri tələb etməyə başlayıb. Məsələ 2016-cı ilin bu günlərinə qədər uzanıb və deputat Səbəyel Rayon Məhkəməsinə üz tutub. İddiaçı qismində RUFƏT QULİYEVİN

şəxsən özünün çıxış etdiyi faiz davası üzrə şikayətinə avciət edərək faizə pul verilməyinin qanunsuz olduğunu, deputat mərhumun ailə üzvlərindən 81 min 800 dolların əvəzində bir xeyli mal-mülk tələb edir. İstəyir ki, məhkəmə mərhum iş adamının qızı Nuranə Səfərovaya məxsus "Mercedes" markalı maşını, Qəbələdəki evini və digər əmlakları onun mülkiy-

yətinə keçirsin. Maraqlıdır ki, R.Quliyev məhkəməyə müraciət edərkən faizə pul verilməsinin qanunsuz olduğunu, deputat fəaliyyəti ilə bir araya sığmadığını, qanunverici orqanın adını ləkələyən hərəkət olmasını nəzərə almayıb...

Yazıda adı hallanan hər kəsi, deputat RUFƏT QULİYEVİ dərinləməyə, mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV

Azərbaycanda sosial şəbəkələrdə reklama görə vergi alınacaq?

Sosial şəbəkələr həm məhsul və xidmətlərini tanımaq istəyən şirkətlər, həm də asan yolla pul qazanmaq istəyən istifadəçilər üçün gəlir mənbəyinə çevrilib. Məşhur simalar başda olmaqla, bəzi bloqerlər, sosial şəbəkə fenomenləri paylaşımçıları ilə bir gün içində xeyli pul qazanır. Twitter, facebook, Instagram və Snapchat vasitəsilə edilən məhsul təqdimatları saniyələr içində minlərlə adama ötürülür. Ən çox ödənişi də ən çox izləyicisi olanlar qazanır.

Türkiyədə artıq sosial şəbəkələrdə edilən reklamlara görə yeni qanun qüvvəyə minəcək. Məhsulu reklam edib, minlərlə lirə qazanan məşhurlar vergi ödəyəcək. Qanun Türkiyə Böyük Millət Məclisi təsdiq etdikdən sonra qüvvəyə minəcək. Məşhurlarla yanaşı məhsul reklam etdirən şirkətlər də vergi ödəməyə məcbur olacaq.

Azərbaycanda da sosial şəbəkələrdə edilən paylaşımçıdan pul qazanan məşhurlar çoxdur. Onlardan bəziləri barter yolu ilə reklam-paylaşımçıları etse də, əksəriyyəti reklamları pul qarşılığında edir.

Bəs, Türkiyədə gündəmdə olan sözügedən qanun Azərbaycan da qüvvəyə minə bilərmi?

Musavat.com məsələ ilə bağlı Vergilər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin əməkdaşı Şahin Məmmədovla əlaqə saxlayıb. Ş.Məmmədov bildirib ki, Azərbaycanda sözügedən qanunun qəbulu gündəmdə deyil: "Hazırda mövcud qanunvericiliyə görə, fərdi sahibkar kimi fəaliyyət göstərən bütün müştəriyə vergi orqanında qeydiyyatla alınmaqla əldə etdiyi gəlirdən seçdiyi vergitutma metodundan asılı olaraq (sadələşdirilmiş vergi və ya gəlir vergisi) Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən olunmuş müvafiq vergiləri hesablayıb, dövlət büdcəsinə ödəməlidir. Bu gəlirlərə istər müştəri fəaliyyətindən, istərsə də müxtəlif reklamlarda çəkilməklə əldə olunan qonorarlardan əldə olunan gəlirlər aiddir. Yəni, müştəri gəlirlərini tam şəkildə bəyan etməli və vergilərini ödəməlidir. Türkiyədə belə bir qanunun qəbulu barədə mətbuatda məlumatlar yer alıb. Hazırda bununla bağlı Azərbaycanda xüsusi qanunun qəbulu gündəmdə deyil və müzakirə olunmur. Mövcud qanunvericilik gəlirlərin bəyan edilməsini və vergiyə cəlb edilməsini tənzimləyir. Lakin onun sosial şəbəkələrlə bağlı müddəalarının təkmilləşdirilməsi məsələsi gələcək müzakirələrin mövzusu ola bilər".

□ KÖNÜ İBRAHİM

Eldar Mahmudovun qızına cinayət işi açılması xəbəri yayıldı

Sabiq nazirin Heydər Əliyev prospektində qəza törədən övladının istintaqa cəlb edildiyi bildirilir

Eldar Mahmudov milli təhlükəsizlik naziri postundan qovulandan sonra onun yaxın çevrəsinə daxil olan bir çox şəxslər avtomatik olaraq istintaq orqanlarının diqqət mərkəzinə düşdülər. Sabiq nazirin yaxın ətrafının biznesləri, bank hesabları, əhatə dairələrindəki şəxslərin iş-gücü araşdırılmağa başladı. E.Mahmudovun birbaşa tabeliyində olan generallar, polkovniklər həbsə alındılar. Bu proses bu gün də davam edir. Eldar Mahmudovun ev dustağı edilərək Bilgəhdəki bağ evində saxlanması xəbəri olsa da, rəsmi qurumlar bu məlumatı təsdiq və ya təsdiq etməyib.

Sabiq nazir işdən çıxarıldan sonra oğlu, "Caspian Crystal Holding"ə rəhbərlik edən Anar Mahmudovun da sorğu-suallarla üz-üzə qalması xəbərləri gəldi. Eldar Mahmudovun işdən çıxarılması ətrafının "qorxulu yuxusuna" çevrildi, gərgin günləri başladı. Belə günlərdən birində, Eldar Mahmudov işdən çıxarıldan 2 gün sonra, 2015-ci il oktyabrın 19-da Bakının Heydər Əliyev prospektində "Hyundai" və "Ferrari" markalı avtomobillər toqquşdu. Artıq çoxlarının unuduğu bu qəzada xalq artisti Nazpəri Dostəliyevanın bacısı, müştəri Zeynəb Dostəliyevanın "Hyundai" markalı avtomobili ezilmişdi. Sərxoş halda olduğu deyilən bir xanım sürücünün idarə etdiyi Az 10 SN 009 dövlət nömrə nişanlı "Ferrari" xalq artistinin maşınına çarpılmışdı. Qəzadan dərhal sonra "Ferrari"nin nömrələri sökülüb və, sürücü hadisə yerindən

qaçırılsa da, onun kimliyi haqda məlumatları sonacan gizli saxlamaq mümkün olmamışdı. Həmin vaxt ilkin olaraq "Ferrari"nin dövlət nömrə nişanının Az 10 VV 200 olduğu barədə xəbəri yayıldı. Avtomobilin tanınmış iş adamı Şərurlu İsfəndiyarın ailəsinə məxsus olduğu bildirildi. Amma az sonra məlum oldu, "Ferrari"nin nömrə nişanı ilə bağlı məlumatlar bilərəkdən mətbuata səhv ötürülüb. Əslində qəza törədən "Ferrari"nin Az 10 SN 009 nömrə nişanlı olduğu dəqiqləşdi. Bu

xəbər artıq nəqliyyat vasitəsinin sükani arxasında olan şəxsin kimliyi haqda çox ciddi ipucu idi. Eldar Mahmudov nazir olduğu illərdə ona və yaxın ətrafına daxil olan şəxslərin ixtiyarında olan maşınların nömrə nişanları 009-la bitirdi. Nazirin özü də Az 10 AA 009 nömrə nişanlı avtomobilə gəzirdi.

Sabiq nazirin digər qızının ixtiyarında qəzaya düşmüş "Ferrari" rəngində "Porsche" markalı, Az 10 SH 009 nömrə nişanlı avtomobilin olması haqda da xəbərlər vardı. E.Mahmudovun ailə maşınları isə "BMW" markalı, Az 90 AA 009 nömrə nişanlı və "Mercedes S-class" markalı, Az 10 JU 009 nömrə nişanlı olub. Bu məlumatlar xanım müştərinin maşınını əzən şəxsin kimliyinə əhəmiyyətli bir işarə idi. Az keçmədi ki, qəza zamanı nəqliyyat vasitəsinin sükani arxasında qəzadan 2 gün əvvəl işdən çıxarılan milli təhlükəsizlik naziri Eldar Mahmudovun qızı olması bilindi. Aydın oldu ki, qəzadan dərhal sonra həmin əraziyə "Niva" markalı maşın gəlib, "Ferrari"nin nömrələrini çıxarıb və qızı ərazidən uzaqlaşdırıb. Redaksiyamıza daxil olan məlumata görə qəzadan sonra Z.Dostəliyevanın nəqliyyat vasitəsinə dəyən ziyan ödənilib. Buna baxmayaraq qəza ilə bağlı cinayət işi başlanıb və "Ferrari"nin sükani arxasında olan xanım sürücü istintaqa cəlb edilib. İş üzrə istintaqın hələ də yekunlaşmadığı bildirilir.

□ E.HÜSEYNOV

Iran prezidenti Həsən Ruhani avqustun 7-də Azərbaycana rəsmi səfərə gəlib. APA-nın məlumatına görə, rəsmi qarşılama mərasimindən sonra Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev və İran prezidenti Həsən Ruhani arasında təkbətək görüşü olub. Təkbətək görüşün ardınca nümayəndə heyətlərinin geniş tərkibdə görüşü keçirilib. Prezident İlham Əliyev geniş tərkibli görüşdə deyib ki, bu səfərə çox böyük əhəmiyyət verir. Dövlət başçısı bildirib ki, səfərin çox uğurlu olacağına və əlaqələrin inkişafına təkan verəcəyinə inanır: "Bu səfərlər göstərir ki, əlaqələrimiz ən yüksək səviyyədədir. Bu gün iki-tərəfli görüş zamanı siyasi, iqtisadi məsələləri müzakirə etdik. Bizim aramızda çox böyük qarşılıqlı anlaşma var və münasibətləri bu anlaşma əsasında qururuq. Son illər iki ölkə arasında əlaqələr çox sürətlə inkişaf edir, bu inkişaf 25 illik münasibətlər tarixində ən yüksək səviyyəyə çatıb. İnanıram ki, siyasi, iqtisadi və digər sahələrdə əlaqələr daha da inkişaf edəcək. Bu gün də bir neçə sənəd imzalanacaq. İran və Azərbaycan əlaqələri bundan sonra da dostluq əsasında daha da inkişaf edəcək".

le inkişaf etməkdədir. Qarşılıqlı səfərlər, müxtəlif formatlarda görüşlərdə irəliləyiş doğru addımlar atılır: "Münasibətlərin inkişafı bütün sahələri əhatə edir. İki ölkə arasında ticarət sahəsində rüsumların azaldılmasına çalışmaq lazımdır. Sonda iki ölkə arasında azad ticarət zonasının yaradılacağına ümid edirik. Bank sahəsində də mühüm işlər görülməlidir. Bu gün iki ölkənin mərkəzi bankları arasında sənəd imzalandı. İki ölkə arasında bank əlaqələrinin azad ticarətə zəmin yaradacağı səviyyəyə genişlənməsini istəyirik. Azərbaycanda avtomobil zavodunun təməli qoyulub. Bu, il ərzində 10 min avtomobilin istehsal edilməsinə, Azərbaycan və qonşu ölkələrin ehtiyacının təmin edilməsinə şərtləndirir".

aməkdaşlıq edəcək: "Mədəniyyət sahəsində, nifrətə, qarşıdurmaya qarşı olan islamın təbliği sahəsində birgə fəaliyyətə bağlı da razılığa gəldik. Radikalıqdan uzaq olmalıyıq. Elm və texnologiyaya sahəsində də əməkdaşlığımızı genişləndirməliyik..."

***
Siyasi ekspertlər də prezident Həsən Ruhaniyə Azərbaycan-İran münasibətlərinə ciddi təsirlər göstərəcəyini bildirirlər. Politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a bu barədə açıqlamasında bildirdi ki, son zamanlar Azərbaycanla İran arasında münasibətlərdə müəyyən irəliləmələr qeydə alınır. Azərbaycan prezidentinin də İrana çox uğurlu səfəri olub. İran rəsmilərinin də Azərbaycana səfəri reallaşdı.

Azərbaycan və İran prezidentlərindən önəmli bəyanatlar

İlham Əliyev tarixi addımlar atılacağına anonsunu verdi; **Həsən Ruhani: "İki ölkə arasında azad ticarət zonasının yaradılacağına ümid edirik"**

Öz növbəsində, İran prezidenti Həsən Ruhani Azərbaycan prezidentinin İrana son səfərinin çox uğurlu olduğunu bildirib: "Bu gün iki ölkə arasında mühüm sənədlər imzalanacaq. Sabah isə üçtərəfli görüş keçiriləcək. Üçtərəfli görüşdə də müxtəlif məsələləri təhlil edəcəyik. Əminəm ki, iki ölkənin əlaqələri səmimi əsaslarla qurulub. İki qonşu və qardaş ölkə kimi münasibətləri ən yüksək səviyyəyə çatdırmalıyıq. Xalqlarımız ən yaxşı əlaqələrin qurulmasını, bu münasibətlərin regionda sabitlik və sülhün bərqərar olmasında rol oynamasını istəyir".

Geniş tərkibdə görüş başa çatdıqdan sonra prezidentlər İlham Əliyev və Həsən Ruhani arasında iştirakı ilə Azərbaycan-İran sənədlərinin imzalanması mərasimi olub.

Azərbaycan Respublikasının Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent Komitəsi ilə İran İslam Respublikasının Standartlar və Sənaye Tədqiqatları İnstitutu arasında standartlaşdırma, metrologiya, uyğunluğun qiymətləndirilməsi və akkreditasiya sahələrində Anlaşma Memorandumu, Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi ilə İran İslam Respublikasının Mədəni İrs, Əl İşləri və Turizm Təşkilatı arasında turizm əməkdaşlığı sahəsində İcra Proqramı (2016-2019), Azərbaycan Respublikası Hökuməti və İran İslam Respublikası Hökuməti arasında bitki mühafizəsi və bitki karantini sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş, Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı ilə İran İslam Respublikası Mərkəzi Bankı arasında Anlaşma Memorandumu, Azərbaycan Respublikasının Hökuməti ilə İran İslam Respublikası Hökuməti Şimal-Cənub Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin reallaşdırılması sahəsində əməkdaşlıq haqqında Niyət Protokolu, "Azərbaycan Respublikasının Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi ilə İran İslam Respublikasının Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi arasında elektron təh-

lüksəzlik sahəsində əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu imzalanıb.

Sənədlərin imzalanması mərasimindən sonra Prezidentlər İlham Əliyev və Həsən Ruhani mətbuata birgə bəyanatlarla çıxış ediblər.

Prezident İlham Əliyev deyib ki, bu səfərə çox böyük əhəmiyyət verir. İnanırıq ki, bu səfər və imzalanan sənədlər münasibətlərin gələcək inkişafını təmin edəcək. Dövlət başçısı bildirib ki, xalqlarımız əsrərdir, qonşuluq və mehribanlıq şəraitində yaşayır: "Artıq 25 ilə yaxındır ki, iki dövlətin əlaqələri uğurla inkişaf edir. Son bir neçə ildə əlaqələrin inkişafında çox böyük irəliləyiş var. Qarşılıqlı rəsmi səfərlər də bu sahədə önəmli addımlardandır. Əlaqələr çox sürətlə inkişaf edir və yaxşı nəticələr var. Mənim İran rəsmi səfərim çərçivəsində 10 sənəd, 6 ay sonra - indi isə 6 sənəd imzalanıb. İranda imzalanmış sənədlərin icrası təmin edilib. Bu gün təkbətək və nümayəndə heyətlərinin iştirakı ilə keçirilən görüşlər çox konstruktiv oldu. Əldə edilən razılaşmaların münasibətləri daha da inkişaf etdirəcəyinə inanıram".

İlham Əliyev qeyd edib ki,

Azərbaycan və İran beynəlxalq təşkilatlarda uğurla əməkdaşlıq edir. Azərbaycan İrana qarşı sanksiyaların həmişə əleyhinə olub. İran həmişə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləyib: "İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının zirvə görüşündə də Dağlıq Qarabağ münasibətlərinin Azərbaycan ərazi bütövlüyü çərçivəsində həllinin zəruriliyi vurğulanıb. Mən bu gün münasibətlərin tənzimlənməsi sahəsində son vəziyyəti İran prezidentinə çatdırdım, danışıqların son durumu barədə geniş məlumat verdim. Dağlıq Qarabağ əzəli Azərbaycan torpağıdır. Qarabağla yanaşı, ətraf 7 rayon da bu gün Ermənistanın işğalı altındadır. Məscidlərimiz dağıdılıb, insanlarımız torpaqlarından qovulub. Münasibətlərin həlli üçün işğalçı qüvvələr işğal edilən torpaqlardan çıxarılmalıdır. Bu, BMT qətnamələrində də əksini tapıb. İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının zirvə görüşündə də Ermənistanın aprel tərribatı pisləndi, kontakt qrupu yaradıldı".

Prezident İlham Əliyev bildirib ki, Azərbaycan məcburiyyət qarşısında qalaraq torpaqlarını və əhalisini qorumaq üçün addımlar atıb: "Bu addımlar çox

təsirli oldu".

Dövlət başçısı bildirib ki, yaxın vaxtlarda İran texnologiyası ilə çalışacaq dərman zavodunun bünövrəsi də qoyulacaq: "Şimal-Cənub Nəqliyyat Dəhlizinin yaradılması üçün də önəmli addımlar atılır. Bu ilin sonuna qədər Azərbaycan öz dəmir yolunu İran sərhədinə qədər uzadacaq. Şimal-Cənub Nəqliyyat Dəhlizinin icrasını sürətləndirmək üçün bu gün Memorandum imzalanıb. Azərbaycan tərəfi gələcəkdə bu layihədə müştərəkləşdirilməsində iştirak etmək arzusundadır. Bu məsələ sabah Azərbaycan, Rusiya və İran prezidentlərinin görüşündə də müzakirə ediləcək. Üçtərəfli əməkdaşlıq formatının yaradılması təbiidir. Bunun əsasında tarix, coğrafiya və müştərəkləşdirilməyə əsaslıq dayandırılır. Bu, tek ölkələr deyil, qitələr üçün böyük əhəmiyyət daşıyır. Sabah Şimal-Cənub Nəqliyyat Dəhlizi ilə bağlı tarixi addımlar atılacaq".

Prezident İlham Əliyev bildirib ki, İran vətəndaşları sadələşdirilmiş viza ilə Azərbaycana gələ bilərlər.

İran prezidenti Həsən Ruhani isə bildirib ki, iki ölkənin münasibətləri son üç ildə sürət-

H. Ruhani bildirib ki, prezident İlham Əliyevlə görüşdə Xəzərə bağlı məsələlər də müzakirə olunub: "Xəzər sahilyanı ölkələr üçün sülh və sabitlik məkanı olmalıdır. Xəzərə bağlı bəzi problemləri aradan qaldırmaq üçün sürətlə işlər görülməlidir. Neft, qaz və digər sahələrdə müştərəkləşdirilməsi zəruri sayılır. Bizim üçün ekosistem də çox önəmlidir. Xəzər dənizinin çirklənməsinin qarşısının alınması diqqət mərkəzində olmalıdır. Azərbaycanda bu sahədə Xəzərə bağlı bir Mərkəzin yaradılmasını da təşviq edirik".

H. Ruhani Azərbaycan, İran və Rusiya prezidentləri arasında avqustun 8-də keçiriləcək üçtərəfli görüşün faydalı olacağına ümid etdiyini deyib.

H. Ruhani bildirib ki, İran Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü həmişə dəstəkləyib: "Regiondakı münasibətlər sülh yolu ilə həllini tapmalıdır. İran Azərbaycan və Ermənistanın qonşusu kimi məsələnin sülh yolu ilə həllinə çalışıb. İranın əlində münasibətlərin həlli ilə bağlı imkan olsa, əsirgəməyəcək".

Terrorçuluğa qarşı mübarizədən danışan İran prezidenti bildirib ki, iki ölkə bu sahədə

İndi İran prezidentinin səfəri prosesin səmərəli gətirməsinə daha bir sübutdur.

Politoloqun sözlərinə görə, İranın Azərbaycan və Ermənistanla münasibətləri mahiyyətə fərqlidir: "Ermənistan bölgənin ən kasıb ölkəsidir, heç bir investisiya imkanları yoxdur. Ona görə suallar yaranır ki, İranın nə marağı var ki, Ermənistanla iqtisadi layihələr həyata keçirsin. Axı Ermənistanın bu layihələrə investisiya yatırmaq imkanları yoxdur. Bölgənin əsas investisiya imkanları olan ölkə Azərbaycanıdır. Bunu İran özü də açıq bəyan edir və iqtisadi əməkdaşlıq istiqamətində ciddi addımlar atır. Rəqəmlərə baxsaq, İranla Azərbaycan arasında iqtisadi-ticarət əməkdaşlığı Ermənistanla əməkdaşlıqdan dəfələrlə yüksəkdir. Yəqin ki, Azərbaycan rəsmiləri İran-Ermənistan münasibətləri ilə bağlı İran prezidentinə yəqin ki, nəse irad bildirməyəcək. Çünki bu, İranın daxili siyasətidir. İran onsuz da başa düşür ki, Ermənistanla münasibətlərinə görə, Azərbaycan cəmiyyətinin ona sualları var. Gələcəkdə Tehranın bunu nəzərə alıb-almayacağı başqa məsələdir".

□ Etibar SEYİDAĞA

Müsəvat Partiyasının üzvü, ADR Hərəkatının Məclis nümayəndəsi Ələvsət Sadıxlı "Yeni Müsavat"a müsahibə verib. O, partiyanın iki il əvvəl keçirilən qalmaqallı qurultayından, həmçinin orada baş verən çoxsaylı qanun pozuntularından danışıb. O qeyd edib ki, həmin qurultayda Arif Hacılı saxta yolla başqan seçilib. Ə.Sadıxlı müxbirimizə iddialarını təsdiqləyən sənədlər və sübut növləri təqdim edib. Ə.Sadıxlının sözlərinə görə, kifayət qədər qanun pozuntuları ilə müşayiət olunan qurultayla bağlı sənədləri Ədliyyə Nazirliyi hansısa səbəblərdən qəbul edib.

"Arif Hacılinin başqanlığı legitim hesab edilə bilməz" - müsəvatçının şok iddiası

Ələvsət Sadıxlı: "O, seçkinin saxtalaşdırılması nəticəsində başqan kürsüsünə yiyələndi"; "Qurultaydan sonra Arif Hacıliya hakimiyyətin hörmət və ehtiramının tam olduğu təsdiqini tapdı"

Qazan"da Arif Hacılı 2008-ci ildən "Yeni Müsavat"la əlaqələrini kəşdiyini deyir, amma 26 iyun 2012-ci il tarixdə "Yeni Müsavat"a müsahibə verib və orada həbsdən buraxılması barədə deyir ki, "... Həbsdən azad olunmağım çox qəribə oldu. Məni 16 sayılı cəzaçəkmə müəssisəsinin idarəsinə dəvət etdilər. Orda dedilər özümü səlhiyəyə salmalı, yaxşı geyinməliyəm və yaqın ki, Ədliyyə Nazirliyi strukturlarında və Penitensiar Xidmətdə fəaliyyət göstərən yüksək çinli nümayəndələrlə görüşüm olacaq. Sonra məlum oldu ki, mənimlə həbsxanada yox, Penitensiar Xidmətin Mərkəzi

maşınında evinə gətirir? Və nəhayət, general Mədət Quliyevlə "səmimi və qarşılıqlı anlaşma şəraitində keçən" müzakirələrlə Müsavat Partiyasının bugünkü dağılmış durumu arasında bir səbəb-nəticə əlaqəsi yoxdur ki? Və sair və ilaxır...

- Qurultayda Məclisə seçkilərdə də problem olmuşdu. İddia olunmuşdu ki, Məclisə seçicəklərin siyahısı əvvəlcədən hazırlanmışdır. Sizcə, Məclis tamamilə siyahı əsasında seçilmişdir?

-Təbii ki! Arif Hacılinin seçicilərə paylatdığı mövcud siyahı ilə sərbəst məclis üzvü "seçilmiş" şəxslərin siyahısını tutuşdursanız, 80-90 faiz eyniliyin ol-

edilə bilməz.

Məlumdur ki, VIII Qurultayda 450 nəfərə səsvermə hüququ verən mandat verilib. Nizamnamə tələbinə görə başqan seçkisinə qələbə qazanmaq üçün seçicilərin 50 faiz üstəgəl 1 nəfərin, yəni 226 nəfərin səsi yetərli olub. Arif Hacılı 450 seçicinin 50 faiz üstəgəl 3 nəfərinin, yəni 228-nin səsini qazanmağa bəzi - lazım olan 226 səsədən 2 nəfər də artıq. Yuxarıdakı rəqəmlərin müqayisəsindən ilk baxışda görünür ki, Arif Hacılı ümumi səsərin yarıdan çoxunu qazanaraq başqan seçilib. Bəs saxtalaşdırma harada baş verib? Müsavat Partiyasının VIII

- Bir müddətdir ki, ADR-dəsiniz. Hərəkat, demək olar ki, Müsavat Partiyasının keçmiş üzvlərindən ibarətdir. Orada Müsavatdan fərqli mühit varmı?

- Bir nüansı diqqətinizə çatdırım ki, Azərbaycan Demokratiya və Rifah (ADR) Hərəkatında müsəvatçılar daha çox nəzərə çarpsa da, təşkilatın müsəvatçılardan ibarət olması fikri doğru deyil. Təşkilatda digər siyasi qurumların üzvləri, eləcə də siyasi kimliyi olmayan vətəndaşlar kifayət qədər çoxdur. Həmçinin müsəvatçı olmayan xeyli sayda ADR üzvü təşkilatın rəhbər orqanlarında təmsil olunur. "ADR-də Müsavatdan fərqli mühit varmı" sualına gəlincə isə altını cızaraq qeyd etmək istəyirəm ki, məqsədi Azərbaycanda demokratiya və yüksək rifah halının mövcud olduğu bir cəmiyyətin formalaşması olsa da, ADR siyasi yox, ictimai qurumdur və deyə bilərəm ki, ADR-də demokratik mühit var, qanunçuluğa hörmət, fikir plüralizminə tolerant münasibət var, münasibətlər qarşılıqlı hörmət çərçivəsi daxilində tənzimlənir və sair. Təşkilatda özümü rahat hiss edirəm. Çünki əsasən dünyagörüş, əqidə və əxlaq baxımından uyğun insanlarla birlikdə olduğum qənaətinə deyəm. Müsavat Partiyasında olmağımın və fəaliyyətimin əsas qayəsi də ölkənin demokratikləşməsi, hüququn ali olduğu bir vətəndaş cəmiyyətinin formalaşmasına, imkanların daxilində, yardım etmək olub. Seçdiyim siyasi istiqamətdən və Müsavat Partiyası sıralarında fəaliyyətimdən heç də peşman deyiləm, əksinə, qürur duyuram. Lakin xarakter etibarilə islaholunmaz intriqant olan Arif Hacılı və onun ətrafındakı məhdud sayda qaragüruh dəstənin Müsavatda dağıdıcılıq missiyasının qarşısını ala bilməyimizdən üzgünəm.

- Müsavatın qalmaqallı qurultayından iki il keçir. Bu iki ildə Müsavatda nələrin dəyişdiyinin şahidi oldunuz?

- Müsavatda çox şey dəyişdi, amma pisə doğru. Müsavat əvvəlki imkanlarını, gücünü, imicini itirdi və rəhbərliyə birləşdirici yox, məhz dağıdıcı bir fiqurun gətirilməsi, şübhəsiz ki, belə nəticələnməli idi.

- Bu, 2014-cü ildə oldu? Çünki bir çox ekspertlər Müsavatın 2003-cü ildən əvvəlki gücünü itirdiyini bildirirlər.

- 2003-cü ildən sonra parti-

yada, o cümlədən demokratik müxalifət düşərgəsində müəyyən zəifləmələr baş verib və bu, faktır. Düşünürdük ki, bu, ölkə reallıqlarının diktəsidir, bundan qaçmaq mümkün deyil: hakimiyyətin aqressiviyası, avtoritar idarəçilik üsulunun vurduğu zərərələr şəraitində bundan artıq fəaliyyət göstərmək mümkün deyil. Amma zaman və baş verən hadisələr göstərdi ki, Müsavatın zəifləməsinin tək səbəbi bu deyil. Partiyanın daxilində geriləmənin əsasında dayanan daha təhlükəli missioner qüvvələr var. Biz Müsavat Partiyasının 8-ci qurultayında və sonrakı proseslərdə bunu daha aydın gördük. Məsələn, tənqid edirik ki, demokratik idarəçilik bu hakimiyyətin qafasına görə deyil, bu hakimiyyət mövcudluğu dövründə, bir dəfə də olsun ədalətli, qanunvericiliyin tələbləri daxilində normal bir seçki keçirməyib, seçkiləri saxtalaşdırır və gəlməlidir. Tamam, doğrudur, tamamilə haqlı mövqedir... Amma çox təəssüf ki, partiyanın 8-ci qurultayının hazırlanması, keçirilməsi və sonrakı proseslər göstərdi ki, ana müxalifət adına iddialı olan və mənim də uzun illər əmək sərf etdiyim və bu gün də özümü sıralarında hesab etdiyim Müsavat Partiyasında da məhz əvvəl qeyd etdiyim missionerlərin məqsədli fəaliyyəti sayəsində, qanunvericiliyə, partiya nizamnaməsinin və müsəvatçılığın təməl prinsiplərinin tələblərinə daban-dabana zidd olan, həmçinin seçkilərin nəticələrinə birbaşa təsiri olan, Müsavatın imicini hər mənada sıfırlayan kobud saxtakarlıqlar baş verdi. Onda sual yaranır: məgər əsas hədəfimiz, məqsədimiz hakimiyyətə gəlməkdirmi? Hakimiyyətə gəlmək bizə ölkəni, ən azı, qonşu Gürcüstan səviyyəsində demokratikləşdirmək üçün vasitə və imkan olaraq lazım deyilmə? Əgər biz də fəaliyyətimizdə

seçki və sair saxtakarlıqlara yol veririksə, niyə bu saxtakar adlandırdığımız hakimiyyət gəlməli və əvəzinə məhz biz saxtakarlar gəlməliyik? Səbəb? Fərqi nədir? Bu təfəkkürlə hakimiyyətə gəlib də, dövlətə, dövlətçiliyə hansı demokratik dəyərləri gətirmək, xalqın rifah halının, güzəranının yaxşılaşması üçün nə verə bilmək olar ki... Düzünü deyim ki, bu cür yanaşma nə mənim xarakterimdən irəli gələn prinsiplərə, nə də tapındığım müsəvatçılığın təməl prinsiplərinə uyğun deyil... VIII qurultayla əlaqəli baş verən saxtakarlıq olayları Müsavatın 2003-cü ildəki gücünü yox, 2003-dən sonrakı gücünün də sıfırlanmasına səbəb olub. Daha aydın təəssürat yaranması üçün bir misal deyim: Mən Müsavat Partiyası Ağdam rayon təşkilatının təsisçilərindən biri, təşəbbüs qrupunun rəhbəri və ilk sədri olaraq diqqətinizə çatdırıram ki, bir zamanlar əhalinin böyük əksəriyyəti köçkünlük şəraitində yaşayan tək bu rayonun təşkilatının üzvlərinin sayı min nəfəri ötmüşdü və əksəriyyəti də fəal idi. İndi isə qətiyyətlə bildirirəm və əminəm ki, vaxtilə yalnız bir rayon təşkilatına aid olan bu rəqəmin heç dördüdə biri qədər fəal müsəvatçı indi bütövlükdə Müsavat Partiyası üzrə yoxdur.

- Partiya daxilində "daha təhlükəli missioner qüvvələr" dediniz. Daha açıq ifadə etmək mümkündürmü?

- "Görünən dağa nə bələdçi",- deyimi var. Məncə, baş verən son olaylara bir az diqqətli münasibət göstərən, məntiqin gözü ilə baxan hər kəsin qərarlıq məqamlar barədə həqiqətə yaxınlaşması mümkündür. Çox adlar çəkmək fikrinə deyiləm. Ancaq Müsavat Partiyasında əsas dağıdıcı sima kimi Arif Hacılı barədə bəzi məqamlar üzərində dayanmağa məcburam. Baxmayaraq ki, "Qaynar

"Əgər biz də fəaliyyətimizdə seçki və sair saxtakarlıqlara yol veririksə, niyə bu saxtakar adlandırdığımız hakimiyyət gəlməli və əvəzinə məhz biz saxtakarlar gəlməlidir? Səbəb? Fərqi nədir?"

Aparatında söhbət edəcəklər. Təxminən bir saatlıq söhbətdən sonra belə məlumat gəldi ki, qeyd etdiyiniz hallar sonra məlum olanların yanında çox abırlı görünür...

- Ələvsət bəy, Müsavatın VIII qurultayında çox ciddi seçki saxtakarlığı hallarının baş verdiyi barədə iddialarla çıxış edirsiniz. Ancaq bu saxtakarlıqların konkret olaraq, nədən ibarət olması hələ də ictimaiyyətə tam aydın deyil. Bəlkə bu faktları açıqlayasız?

- Əvvəla, deyim ki, bir neçə yazımda bu faktlar barədə məlumatlar ümumi şəkildə ictimaiyyətin diqqətinə çatdırılıb. Lakin görünür ki, daha detallı açıqlamalara ehtiyac var. Ona görə də ən əsas və prinsiplə faktları diqqətinizə çatdırıram. Əsas iddialarımdan biri odur ki, Müsavatın VIII Qurultayında başqan seçkiləri ilə əlaqədar nəticələrə birbaşa təsir edən seçki saxtakarlığına yol verilib və Arif Hacılinin saxtalaşdırılması nəticəsində başqan kürsüsünə yiyələndi. Ona görə də Arif Hacılinin başqanlığı legitim hesab

duğunun şahidi ola bilərsiniz. Amma sonra elə hadisələr, faktlar ortaya çıxdı ki, qeyd etdiyiniz hallar sonra məlum olanların yanında çox abırlı görünür...

- Ələvsət bəy, Müsavatın VIII qurultayında çox ciddi seçki saxtakarlığı hallarının baş verdiyi barədə iddialarla çıxış edirsiniz. Ancaq bu saxtakarlıqların konkret olaraq, nədən ibarət olması hələ də ictimaiyyətə tam aydın deyil. Bəlkə bu faktları açıqlayasız?

- Əvvəla, deyim ki, bir neçə yazımda bu faktlar barədə məlumatlar ümumi şəkildə ictimaiyyətin diqqətinə çatdırılıb. Lakin görünür ki, daha detallı açıqlamalara ehtiyac var. Ona görə də ən əsas və prinsiplə faktları diqqətinizə çatdırıram. Əsas iddialarımdan biri odur ki, Müsavatın VIII Qurultayında başqan seçkiləri ilə əlaqədar nəticələrə birbaşa təsir edən seçki saxtakarlığına yol verilib və Arif Hacılinin saxtalaşdırılması nəticəsində başqan kürsüsünə yiyələndi. Ona görə də Arif Hacılinin başqanlığı legitim hesab

Qurultayına aid protokolun Ədliyyə Nazirliyinə təsdiq üçün göndərilmiş variantında 2 nüansa diqqət edək. Qurultayın həmsədri İsa Qəmbərin və mandat komissiyasının sədri Nizaməddin Quliyevin adından verilmiş məlumatda açıq şəkildə bildirilir ki, rayon, şəhər təşkilatları tərəfindən seçilənlərdən başqa QHTK-nın qərarı ilə əlavə 9 nəfərə seçici səlahiyyəti verən mandat verilib. Əvvəla, qurultayın videosu təsdiq edir və qurultayda iştirak etmiş hər

kəs şahiddir ki, QHTK-nın belə bir qərarı olması barədə, həmçinin seçilməmiş 9 nəfərə əlavə seçici hüququ verilməsi barədə fikir səsləndirilməyib və bu mənasız qurultay iştirakçılarından və ictimaiyyətdən gizlədilib. Qurultayın Ədliyyə Nazirliyinə göndərilməyən dəyişdirilməmiş aşağıdakı ilkin variantından da görünür ki, belə bir fikir səsləndirilməyib. Diqqətinizə çatdırıram ki, əvvəla, belə bir fikir səsləndirilməmiş olsaydı, şübhəsiz, iştirakçılardan bunun qeyri-qanuni olduğunu bildirenlər olardı və skandal yaranardı. İkincisi, QHTK öz fəaliyyətində yalnız nizamnamə tələblərini rəhbər tutmalıdır və belə bir qərar vermək səlahiyyəti yoxdur, vermiş olsa belə, qeyri-qanunidir və hüquqi qüvvəsi ola bilməz.

- Yəni QHTK səlahiyyət həddini aşıb, saxtakarlıqlara yol verib? Və o əlavə 9 nəfərin səs vermək hüququ yox idi və onların saxta səsli hesabını yetərsay alınıb?

□ Rəy Rəfiyeva
□ (ardı növbəti sayımızda)

Müasir rüsvayçılıqların video səlnaməsi

Samir SARI

Gönlərin bir-birinə qoşulub qaçması, ərli qadınların başqa bir kişiylə ilim-ilim itməsi, qarşılıqlı xəyanət hallarının faş olması, ərə gedən qızın gecəylə atası evinə qaytarılması, hamilə buraxılan qadının polislərin "uşağın atası kimdir" sualına "dəqiq bilmirəm, amma bunlardan şübhələnirəm" deyə əsəyiş keçikçilərinə proporsional seçki bülleteninə oxşayan siyahı təqdim etməsi və sair bu kimi rüsvayçı hadisələr lap əvvəllər də olub.

Axtarsan, qədim zamanlardan üzü bəri rüsvayçı olaylar daha çox olub, nəinki ürəkəçən hallar. Gələcəkdə də belə olacaq. İnsan oğlu özünü, yaxınlarını, nəslini rüsvay edə-edə yaşayacaq.

İntəhası, keçmiş rüsvayçılıqlarla indikilərin arasında ciddi bir fərq var. Keçmişdə hansısa bir nəsilə yuxarıda sadaladıqlarım kimi kəmərtərafı rüsvayçılıqlar olanda nəslin baş-bilənləri yığışib məsələnin üstünü bir daş altından, bir daş üstündən qoymaqla hermetik şəkildə bağlayırdılar. Biz o rüsvayçılıqlardan xəbər tutmuşuq ki, onların üstünü yaxşı bağlaya bilməyiblər və nəslin zəvzəyi tərəfindən ətrafa informasiya sızıntısı baş verib.

Ancaq heç şübhəniz olmasın ki, bildiklərimizin iki qatı qədər rüsvayçılıqlardan da xəbər tutmamışıq. Əlaqədar şəxslər öz zibillərini ört-basdır ediblər və ertəsi gün də başlarına papaq qoyub, kələğayı örtüb ağsaqqallığa, ağbirçəkliyə, başqalarına öyüd-nəsihət verməyə gediblər.

İndikdə isə vəziyyət nə qədər dəyişibse, insanlar nə qədər, oxumuş adamlar demişkən, deqradasiyaya məruz qalıblarsa, öz nəslinin rüsvayçılığını videoya çəkib Youtube saytına qoyurlar.

Dünən saytlarda elə bir video var idi. Belə məlum olurdu ki, bir gəlin taksiyə oturub aradan çıxmağa çalışarkən ərinin qohumları tərəfindən yarı yolda saxlanılıb. Yekə-yekə kişilər taksinin ətrafına dövrə vura-vura qaçmağa hazırlaşan qadını söyür, arada taksini sürücüsünü dürtmələyirlər, ancaq nə qadını maşından çəkib aşağı endirmirlər, nə də döymürlər, eləcə bağırır, söyür, "öldün sən" deyə hədə sovrurlar.

Güman ki, videonu da nəslin qarasaqqalı mobil telefonu ilə çəkib. Onun qarşısına məqsəd qoyublar ki, çək bu fahişəni, milləti göstər, qoy rüsvay olsun. O da, Allah tərəfi, işinin öhdəsindən yaxşı gəlir, maşının ətrafına dolanaraq rüsvayçılığı müxtəlif rakurslardan çəkib.

Bəs necə? Müasir rüsvayçılıqlar fərqli rakurslardan çəkilməlidir. Hələ o videooperator zərərçəkənlərdən papaqlarının yerə soxulması proseduru haqda mini-müsahibələr almalydı, taksiyə aradan çıxmağa hazırlaşan gəlinə qarşı tərəf olaraq öz müdafiəsi üçün söz demək imkanı yaratmalıydı.

Bir sözlə, bütün millət bilməliydi ki, bu nəslin başına gələn rüsvayçılığın mənəvi-psixoloji, eləcə də, əgər varsa, maddi-tibbi aspektləri nədən ibarətdir.

Yoxsa et görmüş yamyamlar kimi maşının ətrafına dolanıb bağırmaqla, "sən öldün" deyə hədələməklə iş olmaz ki.

Bəs normalda necə olmalıydı? Əslində o qaçan gəlinin qabağını kəsmək, onu videoya çəkmək, rüsvayçı kadrları internet resurslarına yükləmək lazım deyildi. O qadını buraxmaq lazım idi ki, hara gedir, cəhənnəm olub getsin. Vəssalam. Və səs-küyə salmadan onu boşamaq gerek idi. Bu biabırılıqdan sonra onsuz da onu saxlayan olmayacaq.

Bəs elədirsə, bu rüsvayçılığı bütün ölkəyə göstərməyin məramı, məqsədi nədir? Heç nə. Allah qoymasa, onlar guya ki, qadınlardan qisas alırlar, onu bütün ölkədə biabır edərək, həyatını ağırlaşdırırlar.

Ay-hay. Elə şey olmayacaq. O qadın Bakıya gəlibse, Bakıda, BƏƏ-yə gedibse, Dubayda, Türkiyəyə gedibse, İqdirədən İzmirə qədər yüz şəhərdə öz ixtisasına, peşəsinə uyğun iş tapacaq, öz həyatını yaşayacaq, müştərilərinə də vaxtilə "sarsaq bir ərədən necə yaxa qurtardığı"ni fəxrlə danışacaq.

Onun ər evindən qaçma səhnəsini videoya çəkib ictimailəşdirən nəsil isə 50 il bundan sonra da barmaqla göstəriləcək. Söz-sözü götürəndə, o ailədən kiminsə adı çəkiləndə nəslə belə isnad verəcəklər: "Hansı Əhməd? O qardaşının arvadı qaçanda tutub kinoya çəkmişdilər ey, onu deyirsən?". 50 ildən sonra belə deyəcəklər: "Biz o nəsilə qohum ola bilmərik. İstədiyən qızın babası və onun qardaşları 50 il əvvəl öz biabırılıqlarını çəkib internetə qoymuşdular. Onlar gəlin saxlayan qurumsaq deyillər".

Avqustun 8-də Rusiya prezidenti Vladimir Putin Azərbaycana səfər edəcək. Azərbaycan, Rusiya və İran prezidentlərinin üçtərəfli görüşü çərçivəsində İlham Əliyev və Vladimir Putinin Dağlıq Qarabağ problemi-nin nizamlanması istiqamətində müzakirələr aparacaqları deyilir. Bir gün sonra isə Rusiya və Türkiyə dövlət başçılarının Sankt-Peterburqda keçiriləcək görüşündə regional məsələlərin müzakirəsi zamanı Dağlıq Qarabağ münaqişəsi diqqət mərkəzində olacaq. Avqustun 10-da isə Ermənistan prezidenti Serj Sərkisyan Moskvaya səfər edəcək. Sarkisyanın əslində Kremlə İrəvanda iyulun 17-də başlayaraq 14 gün davam edən silahlı qiyamdan sonra dəstək axtarmaq üçün getdiyi güman olunur.

sahibəsində Qarabağla bağlı həmin açıqlamaları verməklə, Azərbaycan hakimiyyətinə və ictimaiyyətinə öncədən mesaj verir ki, mənim səfərimdən Qarabağla bağlı ciddi nə isə gözləməyin. Putin deyir ki, elə bir sülh razılaşması olmalıdır burada nə udan, nə uduzan olmasın, tərəflərdən heç biri özünü qalib və ya məğlub hesab etməsin. Bu cür ədalətli həll vari-

yaratmasından asılı olmayaraq, son hadisələr danışıqlarda irəliləyişin mümkünlüyünü sifirə endirdi. Rusiya prezidenti də indiki şəkildə danışıqlarda irəliləyişin mümkünlüyünü başa düşdüklerine açıq şəkildə işarə vurur. Ona görə düşünürəm ki, Putinin Azərbaycan və Ermənistan prezidentləri ilə aparacağı danışıqlardan müsbət nəticə gözləməyə dəyməz.

Putinin Bakıya səfəri öncəsi Azərbaycan və Ermənistana mesajlarınınin pərdəarxası

Politoloqlar Rusiya rəhbərinin açıqlamalarından hansı nəticələr çıxarılmalı olduğundan danışdılar; "Onun Azərbaycan və Ermənistan prezidentləri ilə aparacağı danışıqlardan müsbət nəticə gözləməyə dəyməz"

V.Putin Bakıya səfəri öncəsi - ötən həftə AzərTAC-a müsahibəsində Qarabağla bağlı açıqlamalar verib. Putin münaqişə tərəflərinə hər hansı təklif verməyə hazır olmadıqlarını deyib: "Biz Azərbaycana və Ermənistanla hansısa hazır resseptləri qəbul etməyə əsla çalışmırıq. Tərəflər kənardan təzyiq olmadan özləri razılığa gəlməli, qarşılıqlı məqbul həll yollarını tapmalıdırlar. Bu, bizim qəti mövqeyimizdir.

Kompromisin əldə edilməsi ərazi bütövlüyü və xalqların təyini-müqəddərat hüququ prinsipləri arasında optimal tarazlığın tapılmasını nəzərdə tutur. Biz Azərbaycan və Ermənistan rəhbərliyi üzərində necə böyük bir məsuliyyətin olduğunu tam başa düşürük. Münaqişənin həllinə dair bu il iyunun 20-də Sankt-Peterburqda keçirilən sonuncu sammitdə üstünlük təşkil edən konstruktiv əhval-ruhiyyəni alqışlayırıq. Tənzimlənmənin son məqsədi elə bir razılaşma olmalıdır ki, tərəflərdən heç biri nə qalib, nə də məğlub sayılsın, güzəştlər qarşılıqlı, tərəflərdən hər birinin qazançı həm Azərbaycanda, həm Ermənistanda ictimai rəy üçün aydın olsun.

Öz növbəsində, Rusiya probleminin cəlb olunmuş bütün tərəfləri razı salacaq həll variantını dəstəkləməyə, digər vasitəçilərlə birlikdə tənzimləmənin qarantı kimi çıxış etməyə hazırdır".

Siyasi ekspertlər həmin açıqlamaların artıq Rusiyanın probleminin nizamlanmasına fərqli yanaşmasının şərtləri olduğunu düşünür. Qeyd edilir ki, aprel ayında baş verən döyüşlərdən sonra Azərbaycan və Ermənistan münaqişəni "Kazan formulu" əsasında həll etməyi və 5 rayonu qaytarmağı təklif edən Kreml indi güzəştli mövqeyindən imtina etmiş kimi görünür.

Politoloq Qabil Hüseynli hesab edir ki, Vladimir Putinin Bakıya səfəri öncəsi belə bir müsahibə verməsi həm Azər-

baycana, həm də Ermənistanla

bir mesaj sayıla bilər. Rusiya rəhbəri bununla Azərbaycana mesaj verdi ki, onun səfərindən Qarabağla bağlı ciddi nə isə gözləməyin və istəməyin, Ermənistan tərəfinə isə mesaj vermiş oldu ki, Bakıya səfərimdən narahat olmayın: "Putin özü də yaxşı başa düşür ki, Azərbaycan və Ermənistan rəhbərliyinin Qarabağ məsələsində razılaşması mümkündür. Çünki Ermənistan tərəfi danışıqlar prosesində qeyri-konstruktiv mövqe tutur. Hər kəsə bəllidir ki, Ermənistan Kremlin razılığı olmadan Qarabağ məsələsində heç bir razılaşmaya gedə bilməz. Ölkələr arasında istənilən mübahisəli məsələni həll etmək üçün beynəlxalq hüquq deyilən bir anlayış var. O anlayışın irəli sürdüyü həll variantları var. Putinin dilindən BMT-nin məlum qətnamələrinin tələblərini eşitmirik. Ortada işğal faktı və bu işğal həyata keçirən dövlət var, bununla əlaqədar olaraq işğal qınayan beynəlxalq təşkilatın qətnamələri var. Bütün bunların heç birinə müraciət etmədən sadəcə olaraq tərəflərin özlərinin bir-biri ilə dil tapmasını tövsiyə etmək o deməkdir ki, Rusiya bu probleminin həllini istəmir. Rusiya prezidenti Azərbaycana səfəri öncəsi mü-

anti mümkün deyil".

Politoloq qeyd etdi ki, Azərbaycanın torpaqları işğal edilib, lakin Putin bu faktı müsahibəsində dilinə gətirmir. Təcavüzkarla təcavüzə uğrayan bir sıra fikirlər işlətməklə bərabərləşdirir: "Rusiya ədalətli vasitəçi olduğunu göstərmək istəyirsə, təcavüzkarı öz yerində oturtmalıdır. Atəşkəs prosesini sonsuz qədər uzatmağa çalışmaq əslində Ermənistanın xeyirindədir. Çox təəssüfedicidir ki, Azərbaycanın Rusiyadan probleminin həllində ədalətli mövqe gözlədiyi bir vaxtda Putin faktiki olaraq həmin müsahibəsindəki fikirlərlə Rusiyanın yaxasını kənara çəkdiyini dolayısı ilə ifadə etmiş oldu. Kreml sahibi dəqiq bilir ki, Ermənistan heç bir razılaşmaya gedən deyil. Bunu bilə-bilə sülh razılaşmasını tərəflərin üzərinə atmaq o deməkdir ki, Rusiya münaqişənin həllini istəmir. Putinin müsahibəsi onun Bakıya səfərinə olan ümidləri xeyli dərəcədə heçə endirmiş oldu".

Politoloq Rauf Mirqədirov isə cəbhə.infoya deyib ki, Putinin açıqlaması Rusiyanın danışıqlar prosesində geriye doğru addım atmasıdır. Rusiyanın geriye addım atması Ermənistanla yaranmış vəziyyətlə birbaşa bağlıdır: "Ermənistandakı gərginliyi kimin, hansı məqsədlə

Hazırda Ermənistanda yaranmış daxili siyasi vəziyyət Serj Sərkisyanın manevr imkanlarını sifirə endirib. Ona görə də yaxın vaxtlarda Dağlıq Qarabağ probleminin nizamlanması prosesində hər hansı razılaşmanın olacağı çətin görünür. Ermənistan daimi olaraq inqilabi şəraitdə yaşayır. İstənilən an bu ölkədə daxili gərginlik yaratmaq mümkündür. Dağlıq Qarabağ problemi Ermənistan cəmiyyətini həm parçalayan, uçurum yaradan, həm də zərurət yarandıqda monolit şəkildə birləşdirən bir məsələdir. Azərbaycanın təmsalında xarici düşmən obrazı yaradılır və daxili gərginlik aşağı salınır. Bu gün faktiki olaraq, Ermənistanın hakimiyyəti bu mövqedən çıxış edir. Kəskin bəyanatlar da bu məqsəddə xidmət edir. Belə şəraitdə hakimiyyətin güzəştə getmək imkanları çox məhduddur. Ona görə də mən yaxın gələcəkdə ciddi bir irəliləyişin olacağını gözləmirəm".

Ekspert onu da bildirdi ki, danışıqların dalana dirməsi gərginliyi və hərbi əməliyyatların bərpası riskini artırır. Lakin indiki şəraitdə genişmiqyaslı döyüşlərin başlanması regionda maraqları olan böyük güclərin maraqlarından asılı olacaq: "Belə görünür ki, Rusiya hazırda hərbi əməliyyatların alovlanmasında maraqlı deyil. Əgər böyük güclər öz maraqlarını gerçəkləşdirmək üçün hərbi əməliyyatların bərpasını istəsələr bu baş verəcək. İndiki şəraitdə regionda əsas marağı olan tərəflərdən biri kimi Rusiya çətin ki, Ukrayna və Suriyada müharibəyə cəlb olunmasından və sanksiyalarla üzləşməsindən sonra Cənubi Qafqazda üçüncü bir münaqişə zonasının yaranmasına razı olsun. Əks təqdirdə Cənubi Qafqaz Rusiya ilə ABŞ arasında üçüncü münaqişə zonasına çevrilə bilər. Bu da Rusiyanın vəziyyətini daha çox ağırlaşdırır. Putin də şübhəsiz ki, bunu bilir".

□ Etibar SEYİDAĞA

"Baxış bucağı"

Azərbaycanın siyasi gündəminin əsas mövzusu 26 sentyabrda təyin edilmiş referendumdur. Ölkə konstitusiyasına çox ciddi əlavə və dəyişiklikləri nəzərdə tutan qərar ətrafında fərqli fikirlər, mülahizələr var. YAP-ın sırası üzvü, sabiq deputat Alqış Musayevlə (Həsənoğlu) söhbətimizdə də əsasən referendumdan danışdıq.

- Alqış bəy, söhbətimizin əvvəlində istərdim təsis etdiyiniz 28-may.az saytı barədə soruşum. Nədənsə saytda operativlik problemi var, yenilənmələr çox az-az hallarda olur. Hələ komanda qurmadığınıza görə belədir, yoxsa başqa səbəbi var?

- Düzdür, sayt təsis olunub, aradabir yenilənir. Hələ ki, kollektiv formalaşmayıb. Mən də müəyyən səbəblərdən özümü bütövlükdə sayta həsr edə bilmirəm. Bu istiqamətdə işlər gedir. Konturları cızmışıq. Planlarımız var. Çalışırıq ki, işlərimizi yekunlaşdırıb fəaliyyətə başlayaq.

- Referendum təşəbbüsü gündəmə əlavə bir mövzu da gətirib: növbədənənar prezident seçkilərini. Mümkündür mü ki, referendumdan sonra yeni seçki təyin edilsin?

- Mən düşünürəm ki, bu gerçəklikdən çox uzaq, eyni zamanda çox ziyanlı bir iddidadır. Düzdür, referendum aktına təqdim olunmuş layihədə dövlət başçısının növbədənənar prezident və parlament seçkiləri təyin etmək, zərurət olarsa, parlamenti buraxmaq hüququ tanınır. Amma heç kim bu məqamdan - müstəsna hallara hesablanmış hüquqi konfigurasiyadan çıxış edərək uzağa aparın və nəticə etibarlı ilə zərərli siyasi mülahizələr səsləndirməyə tələsməməlidir. Mən hesab edirəm ki, növbədənənar seçkilər dövlətin artıq oturuşmuş siyasi düzenini məcrasından çıxarsa, onun ictimai dayaqlarını zədələyə bilər. Razılaşmaq ki, prezident seçkisi sıradan, adi səsvermə proseduru deyil. Dövlətin tarixində və xalqın həyatında tələyüklü əhəmiyyət daşıyan bir hadisədir. Axı, fəvqəladə nə baş verib ki, növbədənənar seçki qaçılmaz olsun? Nəzərə alaq ki, bu gün ölkənin siyasi səhnəsi İlah Əliyevin tam və şəriksiz nəzarəti altındadır. İctimai fikir birmənalı olaraq prezidentin xeyrinədir. Siyasi komanda mütəşəkkil və çevik fəaliyyət göstərir. Azərbaycanın bölgədə nüfuzu artır, mövqeyi möhkəmlənir. Dünyanın mövcud siyasi konyunkturasiyadan irəli gələn hansısa dikte və maneə yoxdur. Sual yaranır, belə bir əlverişli mühitdə hansı növbədənənar seçkidən söhbət gedə bilər?

- Görünən budur ki, referendumun keçirilməsinin özü də birmənalı qarşılanmır. Fərqli yanaşmalarla bağlı sizin mövqeyiniz necədir?

- Niyə də birmənalı qarşılanmır ki? Layihə müzakirəyə çıxarılaq məqsədilə mətbuatda dərc olunub. Hər kəs, hər bir siyasi təşkilat fərqli yanaşmalarla...

şa, öz rəğbətini və ya etirazını bildirə bilər və bildirir də. O başqa söz ki, əks mövqedən çıxış etmək istəyənlərin məhdud imkanları açıq-aşkar hiss olunur. Elə bu səbəbdən, hələ ki, müxalif düşüncənin referendumla qarşı dayanmaq cəhdi uğursuz alınır. Ən yaxşı halda bu, müxalif siyasi kəsimin öz əleyhinə işləyir. Məsələn, az-çox intellekti ilə seçilən

- Mən bu mövzuyla bağlı açıqlamaların əksəriyyəti ilə tanışam. Deyim ki, ictimai rəyə çevriləcək, yaxud ictimai rəyi silkeləyə biləcək hər hansı açıqlamaya rast gəlməmişəm.

- Niyə ki, bu referendumu konstitusiyalı monarxiya kimi dəyərləndirən siyasilər, ekspertlər də var...

- Bu, ümumiyyətlə, ab-

- Mən bu fikirlə razılaşmıram. Heç kimin şübhəsi yox ki, ingilislər kifayət qədər ağıllı, dünyaya dikte etməyə iddialı və bir çox müstəvidə buna nail olmağı bacarmış bir toplumdur. Onda nəyə görə belə bir sivil cəmiyyət heç bir mənadaşmayan, simvolik siyasi institutdan bərk-bərk yapışib? Bir neçə il əvvəl kraliçanın yubiley tədbirlərini keçir-

mə davamıdır. İstənilən idarəçilik formatı və mexanizmi milli xarakterin cazibəsindən kənara çıxma bilməz və heç çıxmamalıdır da. Milli xarakterin cazibəsindən qopmağa meyil edən idarəçilik həmişə cəmiyyətə siyasi təlatümlər yaşadır. Bu baxımdan mən referendum aktını milli maraqlarımıza xidmət edən bir addım kimi dəyərləndirirəm. Əminəm ki, daha çox

misinin bu təklifi təhlil edərək Xətəini örnək kimi göstərməsi də bəzi dairələrdə qıcıqla qarşılandı.

- Xətəi tarixi şəxsiyyətdir, bu, bir faktıdır. Bu fakt referendumla bağlı müzakirələrə hansı səviyyədə yarayır, - bu çək-çevir mövzusu ola bilər. Amma müxalif mətbuat alternativ kimi nə təklif edir, nə deyir və nə yazır? "Azadlıq" qəze-

"Gülən hərəkatının Azərbaycan rəhbərliyinə rəğbət bəsləmədiyini məlumdur"

Alqış Həsənoğlu: "Növbədənənar seçkilər dövlətin artıq oturuşmuş ictimai dayaqlarını zədələyə bilər"

"Dövlət maşını hansı sürət rejimində irəliləməlidir - bunu ancaq sükan arxasında dayanan şəxs dəqiq müəyyən edə bilər"

İlqar Məmmədovun yazısı bu qəbildəndir. O yazır ki, xarici dəstək, beynəlxalq razılıq olmadan prezident belə bir təşəbbüsü irəli sürə bilməzdi. Halbuki, əks düşürgə son 10 ildir, hətta bu günün özündə prezidentin beynəlxalq dəstəkdən təcrid edildiyini, iqtidarın təkləndiyini iddia və təbliğ edir. Müəllifin bu mövqeyi və həm də etirafı müxalifətin indiyə kimi apardığı təbliğati və mübarizəni heçə endirir...Və əminəm ki, istənilən bu məzmunlu cəhd heç bir səmərə verməyəcək.

- Müxalif fikri təkə İlqar Məmmədov təmsil etmir. Yəqin ki, mətbuatı izləyirsiniz, xeyli fərqli və maraqlı yanaşmalar var...

surddur. Konstitusiyalı monarxiyanın klassik, çox sadə və aydın təriqi var. Monarxin bir sıra səlahiyyətləri konstitusiyaya ilə məhdudlaşdırılır və bu, olur konstitusiyalı monarxiya. Pefendum aktı kimin, nəyin, haranın səlahiyyətlərini əlindən alır? Digər tərəfdən, bu fikir referendum təşəbbüsünə ictimai nifrin yaradıb təbliğat-təşviqat prosesində kardinal dönüş yada biləcək arqument gücündə deyil. Çünki konstitusiyalı monarxiyanın Böyük Britaniya, Norveç kimi parlaq nümunələri var.

- Ancaq İngiltərədə konstitusiyalı monarxiyanın mövcudluğu, kraliçanın rəhbərliyi simvolik xarakter daşıyır...

mək üçün İngiltərə hökumətinin qərarı ilə büdcədən 800 milyon funt-sterling həcmində vəsait ayrılmışdı. İngilislərin heç biri rolu olmayan simvol üçün bu qədər pul xərcləmələri heç də inandırıcı deyil. Gəlin əksini götürək, qəbul edək ki, elə deyilən kimidir. İngiltərədə monarxiya, kraliça simvolik xarakter kəsb edir. Bu, özü də çox düşündürücü bir incəlikdir. Deməli, zəngin dövlətçilik, böyük idarəçilik, demokratiya təcrübəsi olan mütərəqqi bir millətin həmin simvola ehtiyacı hələ də qalır. Bu isə adi bir simvol yox, İngiltərə dövlətçiliyinin ali mənbəyi, ingilislərin fəxri və milli dəyəridir. Ona görə də həmin institutu qoruyub-saxlayırıq və yaşadırlar.

- Siz az qala konstitusiyalı monarxiya quruluşunun tərəfdarı kimi çıxış edirsiniz...

- Tarix sübut edir ki, konstitusiya hüququ-siyasi sənəddir, ideoloji örtükdür. İdeologinin dəyişməsi mümkündür. Dövlət ideoloji-siyasi örtüklər yox, mahiyyətdə dayanan dövlətçilik ənənəsi yaşadır. Ənənədən imtina edən dövlət sıradan çıxır. Ənənəyə söykənib, onu inkişaf etdirən və zaman-zaman müasirləşdirən dövlət yaşayır və rəqabətə davam getirə bilər. Gerçəklik bundan ibarətdir...

- Referendum aktına sizin şəxsi münasibətinizi bildirmək istərdim...

- Mənim yalnız bu mövzuya deyil, dövlətçiliklə, milli maraqlarla bağlı bütün məsələlərdə prinsipial və ardıcıl münasibətim var. Əvvəl dövlət olmalıdır, sonra aşkarlıq. Dövlət olacağına, hər şey olacağına, dövlət yoxdursa, heç nəyə nail ola bilməyəcəyik. Əvvəl bürokratiya olmalıdır, sonra demokratiya. Təcrübə göstərir ki, bürokratiyasız demokratiya hasil olunmur. Bürokratik müdaxiləsiz demokratik dəyərlər cəmiyyətdə özünə yer tapa, yaşamaq hüququ qazana bilmir. Hər bir milli dövlət milli xarakterin ifadəsi

mərkəzləşdirilmiş hakimiyyət, daha mobil idarəçilik dövlətin inkişafı üçün güclü təkan verəcək.

- 26 sentyabr referendumunu Türkiyədə baş verənlərlə əlaqələndirənlər də var. Hətta güləncilərin Azərbaycanda çevriliş etmək potensialından danışılır. Bu təhlükə nə dərəcədə realdır?

- Bu, bir ehtimaldır və şübhəsiz ki, ehtimal olaraq da qalacaq. Təbii ki, Gülən hərəkatının Azərbaycanın siyasi rəhbərliyinə rəğbət bəsləməsi məlumdur. Səbəb isə aydındır, Azərbaycan prezidenti bütün siyasi dönəmlərdə Türkiyənin indiki rəhbərinə və hökumətinə birmənalı dəstək verib. Fətullah Gülənin ölkəmizdə çevriliş etmək imkanı yoxdur. Ancaq onun media qurumları ilə işləmək təcrübəsi və əlaqələri genişdir. Xarici mətbuatda, xüsusilə Amerika nəşrlərində ölkəmiz, prezidentimiz haqqında gedən qərəzli yazıların təşkilatçılarından biri qismində Gülən hərəkatı müzakirə predmeti ola bilər. Yeri gəlmişkən, qardaş ölkənin keçdiyi inkişaf yolu milli xarakter və idarəçiliyin bir-birini tamamlamasına aid ibretamiz nümunədir. Türkiyə Cümhuriyyəti böyük Atatürkün əsgəri şücaəti ilə bahəm siyasi duhasının məhsuludur. Xilafət Türkiyəni ləğv olunur, ənənə rədd edilmişdir. Onun yerində dünyanın qəbul etdiyi bir cümhuriyyət - Atatürk Türkiyəsi yaradılır. Yəni dövlətçilikdə istinadgah kimi şəxsiyyət amili inkar olunmur. Cümhuriyyətin təməlinə Mustafa Kamal Paşa dayanır. Və siyasi etika imkan verirsə, demək olar ki, Atatürkə münasibət monarxa münasibətdən o qədər də fərqlənir. Elə yaxşı da ki, fərqlənir.

- Layihədə prezident və parlament seçkilərində iştirak etmək üçün yaş məhdudiyyətinin aradan qaldırılması müzakirəyə səbəb olan bəndlərdən biridir. Yəqin ki, diqqətinizdən kənar qalmayıb, hakim partiya rəs-

tinin mənsəti xəberində oxuyuruq: "Əli Kərimlinin oğlu Amerikada mühüm görüşlər keçirdi". Mən heç kimi və heç nəyi təftiş etmək fikrində deyiləm. Amma bizim doğrudan belə, Amerika kimi mürəkkəb bir dövlətdə mühüm görüşlər keçirə bilən gəncimiz və ya gənclərimiz varsa, müxalifət və müxalif mətbuat yaş senzinin götürülməsinə nədən, hansı məntiqə etiraz edir?

- Bəzi iqtidar müdafiəçiləri əmindirlər ki, referendumdan sonra hakim komanda ciddi islahatlar olacaq, komanda gəncləşəcək, daha çevik hökumətin yaradılmasına qərar verəcək. Siz bu mənada nələri proqnozlaşdırırsınız?

- Cənab prezidentin yaxşı bir sözü var. O, həmişə vurğulayırdı ki, nəyi nə zaman və necə etməyi biz özümüz yaxşı bilirik. Siyasi komandanın dövlət başçısı formalaşdırır. Bu məsələlər bir-birə başa prezidentin səlahiyyətləri çərçivəsindədir. Komanda həmişə yenilənir. İndinin özündə idarəçiliyə kifayət qədər gənc kadrlar cəlb olunub. Onlarla nümunə göstərmək olar. Onu da deyim ki, hökumətin işgüzarlıq dərəcəsini yaş həddi müəyyən etməlidir. Hər şey nəticədə asılıdır. Necə ki, bu gün iqtidarın ictimai-siyasi obrazı "ASAN xidmət" müstəvisində müsbət və çox cəlbedici görünür.

- Siz də hesab edirsiniz ki, mövcud komandanın sürəti islahatlarla bağlı sərəncamlara adekvat deyil?

- Çox maraqlı bir sualdır. Mənim anlamımda sürət söhbəti bir qədər mübahisəli və nisbidir. Çünki fərqli məkanlarda fərqli düşüncələr olur. Birinci mərtəbənin sakini ilə 10-cu mərtəbənin sakini heç vaxt eyni mənzərəni müşahidə edə bilməz. Mən başa düşürəm, hərədən sürətlə "oynamaq" əyləncəli görünə bilər. Diqqət etməsəniz, yol kənarlarında, bəzi digər yerlərdə belə bir deyim yazılır: "Sürət rejiminə əməl etsəniz, mənzil başına vaxtında çatarsınız". Bu, o deməkdir ki, sürəti artırmaq hədəfə vaxtında və sağ-salamat yetişmək üçün kifayət deyil. Hakimiyyətin yükü çox ağırdır. Dövlətin, xalqın məsuliyyəti prezidentin və onun komandasının çiyinləri üzərindədir. Kənarın təklifləri, şirnikləndirici çağırışları ola bilər. Dövlət maşını hansı sürət rejimində irəliləməlidir - bunu ancaq sükan arxasında dayanan şəxs dəqiq müəyyən edə bilər.

□ **Elsad PAŞASOY**
FOTO: "YM"

Maşınqayırma vadisi

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Hərbi çağırışdan cəmi bir gün yayınsan sənə qarşı cinayət işi qaldırılar. Hökumətin bir sürü idarəsi "ayə, oğrunu tutun, bu adam dövlətçiliyimizi parçalayır", qışqırtısı ilə üstünə tökülüşər. Ancaq vətənin müdafiəsi uğrunda həlak olan polkovnikin ailəsinə çatacaq aylıq qan pulunu düz 4 ay gecikdirdilər. Özü də qərribə "təsadüfə" baxın, nazirlik bildirdi ki, şəhidin xanımı qəzetlərə şikayətlənən gündən düz bir gün qabaq sənədlər hazır olmuşdur, dörd aylıq pul karta köçürülmüşdür.

İndi mən yenə həmin bir sürü idarədən acizənə soruşmaq istədim: hansısa yetimin balası əsgərlikdən 4 ay yayınsa siz ona nə edərsiniz? Cavabınız mənə maraqlı deyil, neft süfrəsinin qırıntılarından yemlənən urapatriot sürüsü üçün düşüncə materialı olaraq ortaya atdım. Nahar fasiləsində vətən uğrunda, ofşor hesablar və "Bentli" avtomobilləri, Paris gezintiləri və Dubay macəraları uğrunda həlak olan kasıb uşaqlarının haqqında da azacıq düşünün. Onlar ölməyə siz yaşamazsınız. Bəlkə də yaşayarsınız, səhv yazdım - işğal edilən yerlərdə camaat necə yaşayır ki?

Ümumiyyətlə, çox qeyri-ciddi bölgənin sakinləriyik. ("Dünyanın" yazmaq da olardı, ancaq hələ hər yer karikatur deyil). Örnək üçün, 80 milyona yaxın əhalisi olan dövlətin şefi, ağası, sultanı mitinq düzəldir və bəyan edir ki, orada hansı bayraqlar olsun, hansı olmasın. Guya dövlətin bundan vacib işi yoxdur. Əlbəttə, hansı qızın kəkili neçə santimetr yaylığın altından çıxmalıdır, aftafanı necənci barmaqla tutmalısın, Ayı görəndə hansı istiqamətə dombalaq aşmaq lazımdır - belə ideologiyalarla rəiyyətinin başına corab hörən ağalar üçün mitinqdəki bayraqların rəngi də vacibdir. Bunlar hamısı öncədən dəqiq müəyyən edilməlidir. Alqoritm cızılmalıdır. Proqramlaşdırılmalıdır. Təsəvvür elə, dünyanın başqa bir yerində isə adamlar Marsa uçacaq gəminin sakinləri üçün psixoloji problemləri araşdırırlar. İnsanın kosmosa təsirinin etik tərəflərini düşünürlər.

Hesablama Palatası AMEA Fizika İnstitutunda yeyinti aşkarlamışdı. Neçə günlərdir bu hadisə mənim yadımdan çıxmır. Görəsən bir insan fizika araşdırmaları sahəsində necə yeyinti edə bilər? Bəlkə hansısa avadanlığı oğurlayıb satıblar? Hələ AXC dövründən qalma "atom bombamızı" çırpıdırıblar? Dövlət büdcəsindən gələn pullar instituta girərəkən qara dəliyə düşüb paralel kainatlara səpələnmişdir? O kainatda hazırda bizim manatlar uçuşur, oranın sakinləri heyranlıqla bu ölümsüz valyutani seyr edirlər. Ya da institutun direktoru mələyin uçma sürətini tapan məşhur əməkdaşına çoxlu pul ayırıb, nəticədə bunlar əlbir olaraq mələyi tutub direktorun bağında işlətməmişlər? Nə biləsən... Hesablama Palatası da gerek milləti bu cür nigaran qoymasın, oxu atıb yayı gizlətməsin, yeyinti konkret nə cür olub, bizə desin.

Bütün pullu məmurları "Naz-Lifan" maşını almağa səsləmişdilər, elə bundan sonra Naxçıvandakı o palatka-zavod dayandı. Çünki devalvasiya olmuşdu, Çindən hissələri gətirib orda yığmaq artıq sərf ələməirdi. İndi isə dejavyu xəbər oxudum: İranın "İran Khodro" şirkəti ilə birgə Neftçalada avtomobil zavodu tikəcəklər. Bunu niyə təkrar yaşayırıq, bilməyənlərə izah edim. Vaxtilə "Evsen Qrup" adlı şeyxin qohumları Şamaxıda eləncik bir sex açmışdılar, "Azsaman" adıyla eynilə bu maşınlardan qayırdılar. O da bütün hissələri İrandan gələn yığma sexi idi. Bir-iki il maşın düzəldilər, sonra Əli Evsen müəllimin beynəlxalq problemləri çıxdı, hətta bir ara hansısa ölkədə İnterpol həbs etmişdi, bundan sonra Şamaxı "zavodu"nun da eşşəyi öldü.

Əgər həmin maşınları bu dəfə Neftçalada, növbəti illərdə isə sıra ilə başqa rayonlarımızda yığsaq, Azərbaycan dünya maşınqayırma sənayesinin flaqmanı olmazmı? Hətta vaxtdan səmərəli yararlanıb korpusunu indidən Neftçalada, təkərlərinin hərəsinə isə Salyan, Sabirabad, Cəlilabad, Biləsuvarada üstünə bağlasaq, bütöv regionumuz maşınqayırma vadisi kimi hesabatlara düşər, almanlar bizə həsəd aparar, Almaniya daha sürətlə dağılar.

Bölgənin taleyində iz qoyacaq tarixi görüş

Bu gün Bakıda Azərbaycan, Rusiya və İran prezidentləri - İlham Əliyev, Vladimir Putin və Həsən Ruhani arasında üçtərəfli görüş keçiriləcək. Xəbər verildiyi kimi, dövlət başçıları üç ölkəni bir-birinə daha da bağlayacaq strateji əhəmiyyətli "Cənub-Şərq" nəqliyyat dəhlizi layihəsini müzakirə edəcəklər. Prezidentlər həm ikitərəfli, həm də üçtərəfli formatlarda bir araya gələcək, ikitərəfli və regional əhəmiyyətli digər məsələləri diqqət mərkəzinə gətirəcəklər.

Siyasi müşahidəçilər bu toplantını təkcə üç ölkə üçün yox, bütövlükdə region və ətraf ölkələr üçün də mühüm əhəmiyyətli sayırlar. "Sammit "Cənub-Şərq" layihəsinin sonrakı tikinti və realizəsi prosesində vacib bir mərhələ olacaq". Bunu Vaşinqtondakı "Gulf State Analytics"-in məsləhətçisi, siyasi şərhçi Teodor Karasik deyib. Onun sözlərinə görə, görüş həmin layihənin realizəsinə təkan verəcək və prosesi sürətləndirəcək. T.Karasik qeyd edib ki, layihə yalnız iqtisadi mahiyyət kəsb etmir.

Rusiyalı politoloq Vitali Arkova görə də, hər üç lider Bakıda iqtisadi və siyasi məsələlərlə bağlı ciddi müzakirələr aparacaqlar. "Müzakirə edilən mövzular sırasında, təbii ki, regiondakı təhlükəsizlik məsələləri, terrorizm təhdidinə qarşı birgə mübarizə də olacaq. İqtisadi sahədə əsas məqamlardan biri İran üzərindən sanksiyalar götürüldükdən sonra Hind okeanından Atlantik okeanına qədər nəqliyyat dəhlizinin yaradılması olacaq. Sözügedən marşrut Hindistan, Pakistan, İran məhsullarının Xəzər dənizi və Azərbaycanın dəmiryolları şəbəkəsi vasitəsilə Rusiya və daha sonra Avropaya ötürülməsinə kömək edəcək. Bundan əlavə, Bakıda çox vacib və çətin enerji məsələsinin həll variantı tapılmalıdır", - ekspert qeyd edib.

"İran, Rusiya və Azərbaycan arasında mövcud olan yüksək səviyyəli əlaqələri nəzərə alaraq üç ölkə prezidentlərinin Bakıda keçiriləcək görüşünün çox müsbət nəticə verəcəyinə inanıram". Bunu isə İranın Azərbaycandakı səfiri Möhsün Pakayın Fars agentliyinə müsahibəsində deyib.

Səfir bildirib ki, son 3 ildə prezidentlər 6 dəfə görüşüblər: "Prezidentlərin siyasi iradəsinin nəticəsində bütün sahələrdə, o cümlədən siyasi, iqtisadi, təhlükəsizlik, elm sahələrində münasibətlər xeyli inkişaf edib".

M.Pakayın deyib ki, bu gün İran və Azərbaycan anlayır ki,

Saatlar Bakı vaxtına qurulur -

gözlər Azərbaycanda

Bu gün ölkəmiz ilk dəfə Rusiya, İran və Azərbaycan prezidentlərinin üçtərəfli sammitinə ev sahibliyi edəcək; Bakı bölgənin vazkeçilməz iqtisadi-kommunikasiya ötürücüsünə və geosiyasi xaba çevrilir - Qarabağ məsələsi uduşda, işğalçı Ermənistan isə təlaşda...

regionda təhlükəsizliyə olan vacibdir ki, bu məsələdə Tehran da konstruktiv mövqe tutsun", - deyərək politoloq Bakıdakı üçtərəfli görüşün Qarabağ nişanlanmasına mümkün təsirlərindən danışarkən deyib.

"1992-ci ildə İranın vasitəçiliyi boşa çıxdı. Tehran anlaşmasının müəkkəbi qurumun ermənilər Şuşanı işğal elədilər. Və İran öz vasitəçilik nüfuzunu bərpa etmək üçün o vaxtdan heç nə eləməyib" - Musabəyov əlavə edib.

Bu və digər amillərə görə prezidentlərin Bakı sammiti əslində təkcə iqtisadi deyil, eyni dərəcədə mühüm geosiyasi əhəmiyyət daşıyır və nə xoş ki, Azərbaycan hər iki prosesdə, həmçinin, regional super dövlətlərin yaxınlaşmasında özünəməxsus xab rolu oynamağa başlayıb. Bu isə bizim əsas məsələmiz olan Qarabağ konfliktinin ədalətli nizamlanması üçün yeni əlverişli siyasi zəminin yaranması şansı deməkdir.

Təsadüfi deyil ki, işğalçı Ermənistan Bakının regional proseslərdə artan rolundan ciddi narahatlıq keçirməyə başlayıb. Hər necə olmasa,

İran və Rusiya İrəvan üçün iki ən vazkeçilməz ölkə, faktiki, siyasi varlıq qarantıdır: biri onun əsas hərbi-siyasi mütəfiqdirsə, Tehran da onu iqtisadi baxımdan ayaqda durması üçün "pəncərə" rolu oynayan dövlətdir.

Bu iki dövlətin - şimal və cənub qonşumuzun ölkəmizlə iqtisadi, maliyyə, kommunikasiya bağlarının sürətlə möhkəmlənməsi aydın məsələdir ki, Ermənistanı narahat edir, təlaşlandırır. Ona görə ki, iqtisadi bağlar siyasi bağların yaranmasına və möhkəmlənməsinə aparır. Üstəlik, bu proseslər Ermənistanın iqtisadi cəhətdə daha da təkənməsinə gətirməklə onun "oyundan kənar" statusunu möhkəmlədir. Təcavüzkar ölkənin böyük iqtisadi layihələr üçün olan-qalan əhəmiyyətini də heçə endirir.

Əlavə edək ki, ne Putin, ne də Ruhani "balans yaratmaq", "ermənilərin könlünü" almaq üçün Bakı sammitindən sonra dərhal İrəvana yollanmaq niyyətində deyillər. Bu da bir daha işğalçı ölkənin region üçün heç bir iqtisadi dəyər daşımadığını təsdiqləyir.

Sonuncu qənaəti gücləndirən daha bir detal: erməni mənbələri Serj Sarkisyanaya yaxın qaynaqlardan öyrəniblər ki, əslində avqustun 10-da Sarkisyanı Moskvaya Putin çağırmaıy, o, özü Rusiya liderindən görüş xahişində bulunub. Mənbənin bildirdiyinə görə, əsas motiv də budur ki, rəsmi İrəvan öyrənmək istəyir ki, bütün bu proqramlarda Ermənistan hansısa rol oynayır, yoxsa o, növbəti dəfə kənardə saxlanılır? "Və təbii ki, başqa bir narahatlıq Dağlıq Qarabağ məsələsi ilə bağlıdır" - qaynaq qeyd edib.

Apreldəki 4 günlük müharibədə sarsıdıcı zərbə alan işğalçı Ermənistanında hərbi zərbənin doğurduğu daxili siyasi sil-kəlmələr davam edir. Polis binasının radikal və silahlı müxalifət nümayəndələri tərəfindən ələ keçirilməsi, iki polis əməkdaşının öldürülməsi bunun, sadəcə, növbəti qanlı təzahürü idi.

Gerçəklik bundan ibarətdir ki, Qarabağ cəbhəsində hərbi uğursuzluq Serj Sərkisyan rejimini daxili təzyiqlərə daha həssas və zəif edib. Bu da o deməkdir ki, daxili qiyam yatırılırsa da, hakim qüvvənin dayaqları bir elə möhkəm deyil və məhz Qarabağ məsələsində hansısa güzəşt - nəyə qarşı ki, ilk növbədə radikal müxalifət sərt şəkildə çıxır - onun sonunu getirə, hakim rejimi bitirə bilər.

Bir sözlə, bu gün Qarabağ məsələsi Ermənistanı hər an daxildən silkeləyəcək ən güclü faktor, katalizator olaraq qalmaqdadır. Təbii ki, o səbəbə bu mövzuda istənilən gəlişmə, hadisə Sərkisyan hakimiyyətinin dərhal diqqətini çəkir, o dəqiqə həssasiyyət göstərilir. Xüsusən də Dağlıq Qarabağ ətrafındakı 7 rayonun boşaldılması məsələsi hər hansı formada gündəmə gələndə iqtidar həddən ziyadə əsəbi və narahat olur, çünki bu məsələdən siyasi opponentlərin ona qarşı istifadə edəcəyinə əmindir.

Bu da növbəti isti fakt. "Dağlıq Qarabağ əhatə edən və ermənilərin nəzarətində olan bütün ərazilər Azərbaycanın nəzarətinə verilir. Torpaqların təhvil Sülh sazişində razılaşdırılacaq". Virtualaz.org Ermənistan mənbələrinə istinadən xəbər verir ki, bu haqda erməni ANİ Tədqiqat Mərkəzinin dərc etdiyi məruzədə deyilir. Məruzə işğal altında olan torpaqların Azərbaycana qaytarılmasının təfərrüatlarını əks etdirir.

Artıq Ermənistan XİN bu sənədə reaksiya bildirib. Xarici İşlər Nazirliyindən əsəbi tərzdə qeyd olunub ki, bu, ekspertlərin işinin nəticəsidir. Bununla birlikdə, erməni ekspertlər təfərrüatları da nəzərə çatdırıblar. Belə məlum olub ki, ilk mərhələdə Ağdam, Füzuli, Cəbrayıl, Zəngilan və Qubadlı rayonları qaytarılır. Sonradan isə Kəlbəcər və Laçın rayonunun bir hissəsi də Azərbaycanın nəzarətinə keçəcək. Burada sözügedən torpaqlar Ermənistanı Dağlıq Qarabağa birləşdirən dəhlizin üzərində olmayan torpaqlardır.

***

Qeyd edək ki, ANİ Tədqiqat Mərkəzinin rəhbəri Qarabağ üzrə erməni ekspert Tatul Alopoyandır. Bir qəddər öncə - prezidentlərin Sankt-Peter-

Ermənistanı yenidən qarışdıracaq iddialı hesabat

Erməni tədqiqat mərkəzi Sərkisyan rejiminin daxili dayaqlarını daha da sarsıdacaq sənəd yayıb; "Dağlıq Qarabağ ətrafındakı bütün ərazilər Azərbaycanın nəzarətinə veriləcək..."

burq görüşündən sonra məhz həmin mərkəz diplomatik qaynaqlardan aldığı informasiyalar əsasında iddia etmişdi ki, Rusiya hazırda Dağlıq Qarabağa dair bir aralığ həll modelində işləyir və tərəflərə öz ideyalarını təklif etməyə çalışır.

Məlumatda deyilirdi: "Prezident Vladimir Putin və Sergey Lavrov Azərbaycan və Ermənistan hakimiyyətlərini bu nizamlaşma planı ilə artıq tanış ediblər. Əslində plan yeni də deyil, ancaq əvvəlki təkliflərdən də müəyyən dərəcədə fərqlənir və 1997-ci ildəki mərhələli həll planına yaxındır" (Bu yerdə yada salmaq ki, söhbət Ermənistan prezidenti Levon Ter-Petrosyanın hakimiyyətinin süqutuna gətirən mərhələli həldən gedir. O vaxt Per-Petrosyan erməni xalqına müraciətlə demişdi ki, "İndi bizə təklif edilənə razılıqmasaq, vaxt gələcək, yalvaracağıq, çünki heç kim bunu bizə verməyəcək". Hərçənd həmin həll modelində referendum söhbəti olmayıb, sadəcə, status məsələsi sonraya saxlanılırdı).

Mərkəz bildirmişdi ki, Putinin planı iki paketdən ibarətdir: "Birinci: erməni qüvvələri 5 rayondan - Ağdam, Füzuli, Cəbrayıl, Zəngilan və Qubadlıdan çıxarılır. İkinci: Dağlıq Qarabağ aralığı status alır. Həmin status nə Azərbaycanın tərkibinə qayıtmağı, nə də yaxın gələcəkdə müstəqil olmağı nəzərdə tutur".

Qurum daha sonra iddia

barlı status. Bundan əlavə, Putinin sülh planında Dağlıq Qarabağı Ermənistanla birləşdirən Kəlbəcər və Laçın rayonları haqda heç bir söz deyilmir" - sonda müəllif əlavə eləmişdi.

***

Göründüyü kimi, ANİ-nin açıqladığı son hesabatda faktiki, əvvəlki yanaşma əksini tapıb. Yəni söhbət Qarabağ probleminin mərhələli həll modelindən gedir - hansını ki, prezident Vladimir Putinin müşaviri, politoloq

eləmişdi ki, "Madrid prinsipləri"ndə və onun törəməsi sayılan Kazan sənədində əksini tapan öz müqəddəratını təyin etmə hüququ son nizamlaşma paketindən çıxarılmayıb. "Lakin referendumun keçirilməsi qeyri-müəyyən müddətə saxlanılır".

Müəllif onu da vurğulamışdı ki, Bakı statusun müəyyən edilməsi qarşılığında ərazilər formulu ilə razıdır, lakin Dağlıq Qarabağın formal da olsa Azərbaycan tərkibində qalmasında təkid edir, çünki ölkə konstitusiyası dəyişdirilə bilməz. "Bakı Kazan sənədinə razılıq versə, o zaman ilk növbədə öz konstitusiyasını dəyişməli olacaq. Ermənistan isə Qarabağın Azərbaycanın tərkibinə qaytarılmasını nəzərdə tutan hansısa varianta razı deyil. Bu üzəndə Rusiya tərəfi yeni yanaşma təklif edir - 5 rayon qarşılığında Qarabağa Madrid prinsiplərində nəzərdə tutulandan daha eti-

Sergey Markov dəfələrlə dilə gətirib. Hazırda stol üstündə olan və bəzən həm də "Lavrov sənədi" adlanan bu həll variantının mövcudluğuna son olaraq prezident Putin Bakı səfəri öncəsi AZƏRTAC-a müsahibəsində də işarə vurub.

Azərbaycan tərəfinin prinsipial mövqeyi isə bellidir: konflikt Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü çərçivəsində həllini tapa bilər və ərazilərimizdə ikinci erməni dövlətinin yaradılmasına imkan verilməyəcək. Bu yerdə onu da yada salmaq ki, Prezident Administrasiyası rəhbərinin müavini Novruz Məmmədov Peterburqda mərhələli həll planının razılaşdırıldığını və ilkin mərhələdə Azərbaycanın 5 rayonunun qaytarılacağını söyləmişdi.

Yeni erməni tədqiqat mərkəzinin iddialarını quru söz yığını adlandırmağa da gerek yox.

□ Siyasət şöbəsi

Dost-düşmən

Üçün Qarabağ testi

Zahid SƏFƏROĞLU
zsafaroglu@gmail.com

Dost-müttəfiqi düşmənidən çox olan dövlət - xoşbəxt dövlət, xalqı isə - xoşbəxt xalqdır. Hərçənd, belə dövlətlərin varlığını müəyyən etmək elə də asan deyil. Çünki bir də görürsən, özünü dost təki aparan ölkə qəfildən çönüb düşmən oldu. Yaxud bəlli olur ki, o, əslində heç sənə dost dövlət də olmayıb. Sadəcə, öz maraqları naminə dostluğu imitasiya edirmiş...

Bu giriş Azərbaycanın yerləşdiyi coğrafiyada bir dövlət olaraq nə dərəcədə dost-düşmən sahibi olduğuna və bu gün Bakıda keçiriləcək üç ölkə prezidentinin sammitinə nəzərən, bir də Türkiyə-ABŞ münasibətlərində 15 iyuldan sonra yaşanan böhrana görə verdik. Bəs, Azərbaycanın dostu, müttəfiqi çoxdur, yoxsa düşməni?

Suala cavab almaq üçün öncə ətrafımıza, qonşulara baxaq: Ermənistan bəlli. Gürcüstan hələ ki, strateji tərəfdaş statusuna uyğun gəlir, nəinki müttəfiq. Çünki müttəfiq sənətlə əsas problemləri bölüşən, necə deyirlər, dərd-qəmi ortaq ölkəyə deyilir. Gürcüstan isə işğalçı Ermənistanla da isti münasibətlər saxlayır, ən önəmlisi, onu təcavüzkar kimi tanımır. Heç indiyədək bir gürcü rəsmisinin dilindən "Ermənistan işğalçı dövlətdir və dərhal, qeyd-şərtsiz Azərbaycan torpaqlarından çıxmalıdır" bəyanatını eşitmişiniz?

Olmayıb belə şey. Eləcə də Rusiya, İran rəsmilərinin dilindən belə açıqlamalar səslənməyib. Belə bəyanat verməyən dövlətdən isə Azərbaycana dost, simsar olmaz! Olsa da yalançı dost olar. Bu xüsusda Azərbaycanın əsl dostları - Qarabağa görə indiyədək Ermənistanla diplomatik əlaqələr qurmayan Türkiyədir, nüvə dövləti Pakistandır, Özbəkistandır.

İranla, Rusiya ilə "dostluğumuz" isə nə gizlədək, qorxuya görədir. Hər ikisi yirtıcı dövlətdir, hər ikisi Azərbaycandan qat-qat çox, Ermənistanla hüsn-rəğbəti olan, işğal amilini qulaqardı edən ölkədir. Moskva həmçinin, Qarabağ konfliktini yaradan, körükləyən və Azərbaycana təzyiq kimi üçüncü on illikdir öz əlində saxlayan bir dövlətdir. İndi əgər tərəflərdən biri sənə qarşı məkrlikdirsə, daxildə səmimi deyilsə, hansı ülvi dost-müttəfiqlikdən söhbət gedə bilər ki?

Elə ona görə getmir. Elə ona görə Qarabağ testindən keçməmiş, keçə bilməyən ölkələrlə bizimki tutmaz, nə özümüzü yoraq, nə də "onlarla münasibətləri guya ideal səviyyəyə çatdıracaq" kimi illüziyalara qapılıb, boş yerə dövlətin enerjisini o səmtə xərcləyək. Onlarla bizim həqiqi dostluğumuz alınmayacaq.

Ondansa, ən yaxşısı, Rusiya kimi ölkələrin bizə münasibətdə neytrallığına nail olmaq yetər. Əsas enerjimizi, potensialımızı isə həqiqi mənada bizə dost olacaq, artıq sınaqdan çıxmış dövlətlərlə, qardaş ölkələrlə ilişgileri daha yüksək səviyyəyə qaldırıb iqtisadi, siyasi, hərbi cəhətdən güclənməyə davam edək. Çünki əmin ola bilərsiniz ki, dar macalda bizə kömək əli uzadan yenə həmin o, həqiqi dostlar olacaq, dost maskası taxanlar yox.

Yeri gəlmişkən, Rusiya rəsmiləri tez-tez Azərbaycanı strateji tərəfdaş adlandırırlar. Son olaraq prezident Vladimir Putin AZƏRTAC-a müsahibəsində bu ifadəni işlədib. Razılışmaq ki, yüksək fikirdir. Amma gəlin görək, səmimi-dirmi cənab Putin? Tutaq ki, sabah Azərbaycan öz ərazilərini güc yolu ilə erməni işğalından təmizləməyə başlasa, Kreml neytral qalacaq, Azərbaycanın strateji tərəfdaş ölkə olduğunu nəzərə alacaq?

Şübhə edirik. Əmin deyilik. Ona görə ki, Rusiya Qarabağ testindən keçməyib və bu, azmış kimi, faktiki surətdə Ermənistanla birgə torpaqlarımızın ortaq işğalçısı sayılır. O üzəndə hər bir variantına qəti qərar verə bilmirik - Rusiya faktoru var. Ən qorxulu düşmən də elə dost cildinə, "strateji tərəfdaş" cildinə girən düşməndir.

Beləcə, dostların sayı sırf dövlətin özündən asılı məsələ də deyil. Bəyəm qonşu Ermənistanı ərazilərimizi zəbt edib bizə düşmən kəsilməyə və Azərbaycana da, Türkiyəni də ona düşmən olmağa biz vadar eləmişik? Əlbəttə, yox. Odu ki, olanımızın - həqiqi dostlarımızın qədrini bilək və onların sayını artırmaq haqda düşünək, nəinki yanlış siyasətimizlə düşmənlərin sayını artırmaq. Düşmənlər onsuz da çoxdur.

Türkiyədə son illərin görünməmiş hadisəsi baş verdi. Belə ki, ölkə iqtidarları və müxalifəti Türkiyənin İstanbul şəhərində - "Yenikapı" da iyulun 15-i hərbəi çevrilişə cəhd zamanı həlak olanları anmaq və demokratiyaya dəstək vermək üçün mitinq keçirdilər.

Baş verən çevriliş cəhdə etiraz olaraq 15 iyuldan meydana, küçələrdən çəkilməyən Türkiyə xalqının qatıldığı mitinq böyük coşğuyla yerli vaxtla saat 18:12-də başladı. "Yenikapı" meydanına 4 milyona yaxın insanın qatıldığı bildirildi. Mitinq başlamadan önce prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan helikopterlə meydana gəlib, xalqın arasına girib, onlarla görüşüb.

Mitinqdə sayqı duruşundan və "İstiqlal marşı"-nın səsləndirilməsindən sonra "Quran" oxunub, şəhidlərin, qazilərin ruhlarına dualar edilib. Daha sonra isə çıxışlar başlayıb. İlk olaraq Milliyətçi Xalq Partiyasının (MHP) sədri Dövlət Bağçalı, CHP sədri Kamal Kılıçdaroğlu, baş nazir Binali Yıldırım, TBMM sədri İsmayıl Qəhrəman, sonra isə prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan çıxış ediblər.

Keçirilən bu mitinq Azərbaycanda da böyük maraqla izlənilirdi. Eyni zamanda mitinqdə xeyli sayda Azərbaycan bayraqları da dalğalandırıldı. Azərbaycanda təkə siyasi şəxslər deyil, şou biznes nümayəndələri də Türkiyədə keçirilən bu mitinqə maraqla göstərib, dəstəklərini ifadə ediblər. Azərbaycanlı müğənni Rəyayə Ayxanın mitinqə qatılmasını buna misal kimi qeyd etmək olar.

Türkiyədə bu formatda keçirilən mitinqlə bağlı Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının sədri Sabir Rüstəmxanlı "Yeni Müsavat"a bildirib ki, Türkiyə çox ağır bir dövrdən keçir. "Çox böyük bir fəlakətə üzlaşdıqlar və hazırda onu adlamaq üzrədirlər. Bu atlamaq isə böyük sarsıntılar, sıxıntılar, itkilərlə baş verir. Çalxalanma davam edir və hələ nə qədər davam edəcəyi də bilinmir. Belə bir vaxtda, hərbi çevrilişə cəhddən sonra xalq evinə yığılmalı, gecə-gündüz meydanlardadırsa, demək ki, millət baş verə biləcək hadisədən ciddi şəkildə narahat olub. Onlar konstitusiyalı bir dövlətin seçki yolu ilə dəyişilməsini dəstəkləyib, "darbə"yə "yox" deyirlər. Bu mitinq əsində həm Türkiyənin, həm Azərbaycanın həm də digər dövlətlərin çoxunda xalqın, millətin ehtiyac duyduğu vətəndaş həmrəyliyinə, milli birliyə xidmət edir. Yeni eger iqtidarla müxalifət bundan öncəyə qədər məclisdə, seçki zamanı bir-biriləri sət təhqir bəzən də təhqir edirdilərsə, bu gün isə onlar bir araya gələ bilirlərsə, bu, türk xalqının böyüklüyünün, öz dövlətinə sahib çıxmasının göstərisidir".

S. Rüstəmxanlı bildirib ki, millət bütün dünyaya nümayiş etdirir ki, həm demokratiyanın dəyərini bilir, həm də millətin və dövlətin taleyi sual altına düşdüüyü zaman birləşməyi bacarır: "Bu həm də dünyaya mesajdır ki, sabah Türkiyənin başı üzərini qara buludlar alarsa Türkiyəni bölmək, parçalamaq meylləri ortaya çıxarsa o zaman xalq qala kimi onun qarşısına çıxacaq.

Türkiyədə iqtidar və müxalifətin birgə mitinqi keçirildi

Möhtəşəm "Demokratiya və Şəhidlər mitinqi"ndə Ərdoğanla yanaşı Kılıçdaroğlu, Bağçalı da çıxış etdilər

caq. Və bu xalqın iradəsini heç kim sındıra, əyə bilməz. Bugünkü mitinqin dünyaya ünvanlanan ən ciddi mesajı budur. Göstərir ki, dövlətimizin və xalqımızın birgə mənafeyi üçün siyasi partiyalar bir yerdə ola bilərlər. Bu, çox vacib idi. Təəssüf ki, çox partiyalı sistemdə zaman keçdikcə partiyalararası münasibətlər lazımı sərhədləri aşib keçir. Demokratik dialoqların yerinə, bir-biriləri aşağılamaq keçir. Bugünkü mitinq həmçinin bu baxımdan da Türkiyənin siyasi həyatında bir dönüş nöqtəsi olacaq".

Məsələ ilə bağlı deputat Fərrəc Quliyev də "Yeni Müsavat"a danışdı. F. Quliyev söyləyib ki, hərbi çevrilişə cəhd zamanı Türkiyə Milliyətçi Hərəkat Partiyasının başçısı Dövlət Bağçalının müraciətini dönüş nöqtəsi kimi dəyərləndirir: "Millətçi bir müxalifətin hər an dövlətçiliyi üstün tutması gözlənilən idi və sübut olundu ki, belə davranış ölkənin xilasını üçün ordudan da əhəmiyyətlidir. Bütün bunlar kənardan Türkiyəni yıxmaq istəyənlərə bir cavab və ən güclü silahdır. Hesab edirəm ki, bütün dövlətlərin güvəndikləri yer xalq olmalıdır. Türkiyə də bu birliklə vəziyyətdən çıxıb gələ bilər. Bunu təkə demokratiyanın qalibiyyəti deyil, həm də kənar güclərin Türkiyənin iradəsini zəbt etmələrinin qarşısını almaq hesab etmək olar. Demokratiya bunun yanında çox kiçik bir məsələdir. Hesab edirəm ki, milli iradənin qələbəsi, içəridəki xeyanətkarların qarşısının alınmasında böyük amil oldu. Ordunun özü belə millətə qarşı çıxdığı zamanda milli birlik ortaya qoyuldu. Arzu edirəm ki, bu, belə də davam etsin".

Müsavat Partiyasının keçmiş üzvü, Səxavət Əlisoy da avqustun 5-də Türkiyədə Kızılay meydanında təşkil olunan mitinqdə olub. S. Əlisoy xalqın

arasında gördüklərini, eşitdiklərini "Yeni Müsavat"a da anltdı: "Orada mitinqə qatıldım. Birmənalı olaraq xalq inqilabçılara qarşıdır. Xüsusisən də "darbə"yə "yox" deyənlərin əksəriyyəti gənclərdir. Türkiyədə böyük bir coşğu var idi. Əslində qalsaq qazanan demokratiyadır. Türkiyə birliyinin demokratiyaya olan münasibəti adamı heyran qoyur. Hələ 3 gün əvvəl Ankara da olduğum zaman hiss etdim ki, bütün partiyalar böyük mitinqə qatılacaqlar. Müxtəlif partiya üzvləri ilə söhbət etdim.

"Artıq terrora qarşı bir immunitet yaranıb"

Psixoloq: "İnsanlar da artıq dərk edirlər ki, terrora mövcud hökumətin, dövlətin heç bir günahı yoxdur"

Son zamanlar dünyada terror təşkilatlarının törətdikləri vəhşiliklər sanki əvvəlki kimi reaksiyalara səbəb olmur. Xüsusilə də İŞİD adlı terror qruplaşmasının baş kəşib paylaşıdığı videolar dünya ictimaiyyəti tərəfindən əvvəlki kimi qınanılmır. Lakin eyni zamanda həmin qruplaşmalar öz fəaliyyətlərinə davam da edirlər.

Əgər əvvəllər İŞİD-in vəhşilikləri medianın gündəmindən düşmürdüsə, ictimaiyyət arasında hər kəs bundan danışdırsa, bu gün sanki onun vəhşilikləri adlıdır.

"Yeni Müsavat"a danışan psixoloq Elnur Rüstəmov bildirib ki, əslində müəyyən zaman sonra bu kimi terror qruplaşmaları məhz insanlar arasında qarışıqlıq yarada bilmədikləri üçün məhv olacaqlar: "İnsanlar artıq qəbul ediblər ki, heç bir dövlət terrora sığortalanmayıb. Nəticə olaraq insanlar üçün bu proses adlıdır. Onlar bu gün daha çox özlərinin, ətraflarının təhlükəsizliklərinin qayğısına qalmağa çalışırlar.

Hesab edirəm ki, bu proses də əhəmiyyətini itirdikdən sonra terror təşkilatları ya öz istiqamətlərini dəyişəcəklər, ya da gələcəkdə birmənalı şəkildə bunları ortadan qaldıracaqlar. Çünki terrorçuların məqsədi insanların qeyri-müəyyən vəziyyətdə, qorxu altında saxlamaqdır. Bu yolla da insanların mövcud dövlətə, hökumətə qarşı qaldırmaq, onlara təsir etmək istəyirlər. Psixologiya yalnız bundan ibarətdir. Biz görürük ki, son zamanlar terrora daha çox siyasi maraqlar güdüldü. Onlar sadə insanları da hədəf

ötürmüş bir dövlətdə bu cür də siyasi partiyalar var. Həmin partiyalar üçün belə bir məqamda hər şey, şəxsi maraqlar və digər bu kimi şeylərin arxa plana keçməsi adamı daha çox sevindirir. Eyni zamanda məni sevindiren bir məqam da Ərdoğanın çıxışı zamanı Azərbaycan bayraqlarının meydana gətirilməsinə icazə verilməsi oldu. Bu, bizim qarşılıqlı sühut edən bir faktordur. Əslində Türkiyədə demokratiyanın durumu, Azərbaycana da böyük təsir göstərir. Məhz bu prizmadan Azərbaycan türki olaraq Kızılay meydanındakı mitinqə qatılmağı özümə borc bildim. Orada da möhtəşəm mitinq oldu. Türkiyədə demokratiya nə qədər inki-

şaf edəcəksə, bu, Azərbaycana təsir etməyəcək bilməz".

"Yeni Şəfəq" qəzetinin məlumatına görə "Demokratiya və Şəhidlər Mitinqi" üçün vətəndaşlar səhər saatlarından etibarən mitinq keçirilən əraziyə axın etməyə başlayıblar. Girişdə gələnlərə Türkiyə bayrağı və şapkalara paylanıb. Ümumilikdə isə onlara 2.5 milyon Türkiyə bayrağı, 3 milyon şapka, 5 milyon şüşə su paylanılıb. Qapılar mitinqə 3 saat qalmış açılıb və ərazidə gücləndirilmiş mühafizə təşkil olunub. Mitinq insanların rahat gəlmələri üçün xüsusi avtobuslar ayrılıb. Mitinqin keçiriləcəyi ərazidə texniki və təşkilatı məsələlərin həlli üçün 13 min işçi cəlb olunub.

Ərazidə 102 həkim briqadası, 728 nəfərlik tibbi heyət insanlara xidmət göstərilir.

Həmçinin mitinqdə 500 nəfərdən ibarət sənətçi, internet fenomeni, radioçu, idmançı səhnəyə çıxıb. Türkiyənin demokratiyaya olan inancını bütün dünyaya göstərəcəyi mərasimə qatılan məşhurlar arasında Orhan Gencebay, İbrahim Tatlıses, Kenan İmirzaloğlu, Yılmaz Ərdoğan, Arda Turan, Hande Yener, Ümit Besen, Mustafa Sandal, İpek Acar, İrem Deric, Rafet El Roman, Enbe Orkestrası, Ferhat Göçer, Hayko Cepkin, Burcu Güneş, Kibariye, Özgün, Ahmet Özhan, Ziyet Sali, Türkan Şoray kimi məşhurlar da olub.

Türkiyənin məşhur motosikletçisi Kenan Sofuoğlu Yenikapıda baş tutacaq "Demokratiya və Şəhidlər" mitinqinə motosikletçi qrupuyla qatılıb. Onlar özlərinə məxsus "İki təkər, tək ürək" şüarı ilə sosial şəbəkələrdə insanları mitinqə gəlməyə səsləyiblər.

Əli RAİS

mur. Ona görə də indi əvvəlki kimi terror xəbərləri, hadisələri geniş miqyas almır. Bir müddət isə bundan geniş istifadə edirdilər. Dünya yaranandan hər zaman müxtəlif təzyiqlər metodları olub. Bu o demək deyil ki, terrora qarşı immunitet yaranacaqsa, təzyiqlər metodları olmayacaq. Yəni də olacaq, ancaq başqa bir formada. Əhəmiyyətli olan qabaqcıyı tədbirin görülməsi və insanların buna qarşı hazırlanmasıdır. İnsanlar buna qarşı hazır olarlarsa, düşünürəm ki, bunlar da arxa planda qalacaq. Hər zaman tarixdə nəzər salsaq müxtəlif qruplaşmalar arxa planda insanlar arasında çaxnaşma salmağa, onları hökumətə qarşı qaldırmağa çalışıblar. Son zaman təəssüflər olsun ki, buna İslam donu geyindirilmişdir. Məsələnin də ən təhlükəli tərəfi elə bundan ibarət idi. Bu da təəssüf doğurur. Əslində bu gün dinə həqiqətən inanmayanların sayı artmağa başladı. Hesab edirəm ki, bu ələnmə prosesi də getməli idi və gedir. İnsan eger dine ibadət edirsə bunu sidq ürəkdən edir. Çünki artıq bilir ki, kim kimdir".

Əli RAİS

Yay mövsümündə infeksiyon xəstəliklərinin canlanması xarakterikdir. Lakin bu il infeksiyon, xüsusən də mədə-bağırsaq xəstəlikləri ötən ilə nisbətən daha da aktivləşib. Hazırda xəstəxanalara çoxlu sayda infeksiyon xəstəliyə yoluxmuş şəxslər müraciət edib. Səbəb nədir?

Əksər mütəxəssislər bildirlər ki, yay mövsümündə insanların immun sistemi zəiflədiyindən orqanizm infeksiyon xəstəliklərə qarşı həssas olur. Beləliklə də bu cür xəstəliklərə yoluxma riski artır.

Tanınmış həkim Seyfəddin Əsəd xəstəliklərinin artmasında immunitetin mühüm rol oynadığını bildirdi: "İndi elə bir mövsümdür ki, zəhərlənmələrin, eləcə də infeksiyaların sayı artmışdır. Turizm bu il Azərbaycanda olduqca güclənib və bu da dənizə, hovuzla gedənlərin sayına təsir edir. Ona görə də təbii olaraq infeksiyon xəstəliklərinin sayı artıb. Eyni zamanda insanların özünü hazırlığı xeyli aşağıdır. Məsələn, tutaq ki, bütün qışı qapalı mühitdə qalan insanlar birdən-birə təbii qaynaqlardan çıxıb və qəflətən orqanizmdə dəyişikliklər olur, xüsusən də immuniteti aşağı olan insanlarda. Məsələn, arıq adamlarda infeksiya xəstəlikləri demək olar ki, yox dərəcəsindədir. Beləliklə təbii və immunitet mühüm rol oynayır".

İnfeksiyon xəstəliklərinin artmasının digər səbəblərdən biri də sanitariya-gigiyenik qaydalara doğru-dürüst riayət edilməməsi, meyvə-tərəvəzin düzgün yuyulmaması və sairə amillər göstərilir. Lakin əsas başlıca səbəb kimi dəniz və hovuzlar göstərilir. Məlumdur ki, isti yay günlərində sərinlənmək üçün insanlar daha çox dəniz və ho-

İnfeksiyon xəstəlikləri niyə artır?

Dəniz və hovuz sularına kim və necə nəzarət edir...

Seyfəddin Əsəd

vuzlara üz tutur.

Dəniz suyu, isti qum, günəşin şüaları insan orqanizmi üçün nə qədər faydalı olsa da, zərərli də az deyil. Çünki dəniz və hovuz suyunda orqanizm mikroblara daha tez yoluxur. Burada nəinki qulaq, burun-boğaz infeksiyaları, həmçinin dəri infeksiyaları qaçılmazdır.

Hovuzların ortaqlarında istifadə sahəsi olması, mövsümün hər il daha bürkülü keçməsi hovuzların istifadə nisbətini artırır. Beləliklə də bu nisbət hovuz suyu vasitəsi ilə yoluxan xəstəliklərin artmasına gətirib çıxarır. İnsanlar daha çox göbək xəstəliklərinə yoluxmadan və gözün infeksi-

yalanmasından şikayətlənirlər.

Hovuzların təmizliyinin nə dərəcə qorunması isə bu gün də sual altında qalmaqdadır. Mütəxəssislər bildirlər ki, hovuz suları mütəmadi olaraq hər gün dəyişdirilməli, xlor ilə dezinfeksiya edilməlidir. Lakin xlorlardan həddindən çox istifadə edilməsi də böyük fəsadlara səbəb olur. Nəzərə alınmalıdır ki, hovuzla hər kateqoriyadan olan insanlar girir və onların gigiyenik şərtlərə necə əməl etməsindən xəbərsizlik. Buna görə də mütəxəssislər xüsusən də valideynlərə tövsiyə edir ki, övladlarının hovuz suyunda daha az qalmasına, daha az insan olduqda hovuz-

dan istifadə etməsinə çalışsınlar.

Dəniz hovuzlarla müqayisədə daha az təhlükəlidir

Təbii ki, hovuz sularında olan bakteriyalar bir o qədər çox dənizdə var. Lakin mütəxəssislər bildirlər ki, hovuzla müqayisədə dənizdə xəstəliyə yoluxma ehtimalı nisbətən azdır. Çünki dəniz atmosferdən böyük miqdarda oksigen alır. Həmçinin dəniz suyunda duz nisbətinin çoxluğu infeksiyaya yoluxma riskini azaldır.

Redaksiyamıza daxil olan çoxsaylı şikayətlərdən də məlum olur ki, hovuzlara nəzarət heç də ürəkaçan deyil. Əksəriyyəti valideynlər olan şikayətçilərin sözlərinə görə bəzi obyektlərdə hovuz suları günlərlə dəyişdirilmir.

Çimərliklərə gəldikdə isə qanunla bu ərazilərə həkim, baytar nəzarəti olmalı, bir kub metr suda nə qədər bağırsaq çöpünün olması yoxlanılmalıdır.

Həkim Seyfəddin Əsəd dəniz və hovuz suları haqda məsələyə bu cür münasibət bildirdi: "Rəsmi qurumların monitorinq edib çimməyə qadağa qoymadığı ərazilərdə dənizin suyu hər cəhətdən əladır. İnanmıram ki, bütün hovuzlarda suyu günlərlə dəyişdirilməsin. Doğrudur, həyətlərdə olan hovuzların suyu mövsüm vaxtı, ildə bir dəfə dəyişdirilir. Lakin hovuzlara biznes marağı olduğu üçün nəzarət edilir. Şəxslər mənim gətirdiyim hovuzun suyu hər gün dəyişdirilir, yüksək səviyyədə nəzarət var".

□ **Xəlida GƏRAY**

"Mongol" luğa məhkum olunanlar

Sevinc TELMANQIZI
 s.qurbanova@gmail.com

Tələbəlik illərim idi. Bir dəfə qrupdakı qızlardan bir neçəsi ilə dərstdən çıxandan sonra görməyə getməyi planlaşdırmışdıq. O vaxt mobil telefonumuz yox idi, görüş yeri vədələşəcəkdik. Aralarından biri qayıtdı ki, "kəşir otağının qabağında görüşürük".

Uzaq 97-98-ci illərdən danışaram sizə. İmtahandan kəsirlənər növbəti semestrin ilk günlərində gedib o kəsirlərini verərdilər. Təəccüblə "ora haradır ki", - deyər soruşdum, qəhqəhə çəkib güldülər. "Sən lap malıssan ki" deyib, sonra da hər fürsətdə bu dialoqu xatırladılar, ballandıra-ballandıra hamıya anladılar. Məlum oldu ki, mənim üçüncü kursa qədər gəlib, "kəşir otağı"nın harada olduğunu bilməməyim avamlığı, həyatdan xəbərsiz olmam, bir sözlə, məşhur terminlə desək, "mongol" olmağımdan irəli gəlir. Çünki filologiya fakültəsinin müəllimləri tərəfindən verilən o uzun bədii ədəbiyyat siyahılarında kitabları oxuyub, onları konspekt halına salan, sonra da istəyəndə həmin o "zarafatçı qızlara" tərəddüd etmədən verən mən idim. Kurs işlərinə, yazılı imtahanlarına kömək edən də həmçinin.

Bu günlərdə 700 bal toplayan abituriyentlərlə bağlı bu lağlağın eşidəndə yadıma düşdü bu olay. Məlum məsələdir, biri həmin uşaqlara həsəd aparır, bir başqası paxıllığından edir, amma... Əsas məsələ insanların həqiqətən də elə düşünməsidir. Çünki zamanə o qədər pisləşib ki, insanların gözündə nümunəvi hərəkət etmək axmaqlıq, gerizəkallıq sayılır.

Normal qazancınla dolanırsan, israrla soruşurlar, "çax-çux varmı?" "Yox" cavabını alanda təəccüblənirlər, inanandan sonra isə öncə qınağa, sonra isə təhqirə keçirlər. "Ağlın yoxdur ki...", "Sən lap avamsan", "Bu dünyaya fərsiz gəlmisən, fərsiz də gedəcəksən". Məcbur olursan özündən yaşca böyük, amma ağılca kiçik adamların bu təhqirlərini udmağa.

Və indi o yüksək bal toplayanlara niyə rişxəndlə baxırlar, bilirsizmi? Çünki cəmiyyət o hala gəlib ki, yüksək, ali biliyin heç də bütün qapıları açmadığı qənaətinədir. Kafelərdə ofisiyent, mağazalarda kassir işləyən neçə-neçə gənc özündən deyən ali məktəblərin məzunlarıdır, xəbəriniz varmı? Ən yaxşı halda onlara, ən pis halda isə diplomlu işsizlərə baxıb, bu nəticəyə gəlirlər. Oxumağı da sıradan bir həyat ardıcılığı, ritual olaraq qəbul edirlər: balaca oğlunun sünnet olunması kimi, məsələn. Hamının uşağı necə, bizimki də elə...

Çox nadir hallarda azərbaycanlı valideyn tələbə övladının daha yaxşı yetişməsi üçün kapital sərf edir. Onu kursa yollamaq, xarici ölkəyə bir neçə aylıq dil öyrənməsinə şərait yaratmaq, hansısa fənn üzrə müəllim tutmaq... Sanki instituta girdi və... bitdi. Bunların gözündə həmin gündən diplomlu mütəxəssisdür. Əsas odu ki, instituta girmək münasibətilə qonaqlıq verildi, hamı ata-ananın şəninə "halal olsun, uşağını oxutdurmağa nail oldu" deyər sağlıqlar dedi. Bununla da təhsilin kitabı bağlanır - birdəfəlik həm də. Ta ki, diplom alana qədər. Əksər ata-analar bir də onda ayılırlar ki, uşaq diplom yazdırmaq üçün "adam tapıb", filan qədər də pul lazımdır. Onda yenidən yadlarına düşür "təhsil" və sair. Bununla da daş düşür o oxumağın başına.

Valideyn də bilir ki, sabah "filan qədər" pul tapsa, uşağını hansısa yerdə işə düzəldə biləcək. Əks halda qoşulacaq işsizlər ordusuna. Ancaq adına Azərbaycan deyilən ölkədə valideyn uşağının "əlini çörəyə çatdırmaq" deyəndə onun işə düzəlməsi üçün rüşvət ödəməni nəzərdə tutur. Yaxınlaş ingilis, şotland, italyan ataya və bunu de... Gör qarnını tutub sənə güllər, ya gülmür?

Odur ki, 700 bal toplayan abituriyentə gülənləri də qınamayın, o balı toplayanları da. Hər ikisi haqlıdır bu ölkədə. Ümumiyyətlə, Azərbaycan elə bir ölkəyə dönüb ki, burda hamı hər zaman haqlıdır. Bax belə bir anormallıq.

Paytaxtda daha bir məktəbin ərazisi zəbt edilib

Xətai rayonu, Səməd bəy Mehmandarov küçəsində yerləşən 263 sayılı orta məktəbin ərazisi zəbt edilib və orada villalar tikilib. Məktəb rəhbərliyi deyir ki, tikinti işləri onlardan əvvəlki dönəmə təsadüf edir. Villaların sahibləri isə İcra Hakimiyyətindən icazə alaraq ev tikdiklərini söyləyirlər.

Qeyd edək ki, Xətai rayonu ərazisində bu problemə üz-üzə qalan məktəblərin sayı heç də az deyil. Bir müddət əvvəl rayonun 171 və 269 nömrəli məktəblərinin də ərazisinin tikinti şirkətləri tərəfindən zəbt edilməsi, məktəb stadionlarının ərazisində çoxmərtəbəli binaların tikilməsi haqda məlumat vermişdik.

263 nömrəli məktəbin ərazisi isə tikinti şirkətləri tərəfindən yox, fərdi yaşayış evləri tikən şəxslər tərəfindən zəbt edilib. Bu proses də İcra Hakimiyyətinin icazəsi ilə baş tutub.

Məktəb direktorunun təsərrüfat işləri üzrə müavini (təsərrüfat müdiri) Hüsnüyyə Məmmədova musavat.com-a deyib ki, təhsil ocağının ərazisinin zəbt edilməsi prosesi 8-9 il əvvəl başlayıb. Onun sözlərinə görə, məktəbin köhnə hasarlarının yerində indi fərdi yaşayış evləri tikilib: "Məktəb direktoru

Təhsil ocağının həyatında obyekt tikənlər: "İcra hakimiyyətindən icazə almışıq..."

2012-ci ildən bura təyinat alıb. Elə biz də həmin vaxtdan burada çalışırıq. Bu tikinti işləri isə təxminən 10 il əvvəl həyata keçirilib. Məktəbin ərazisi tikilən evlərin arxasından olmalıdır. Ancaq həmin hasarlar sökülüb. İndi hasarların yerində bu evlər tikilib".

Təsərrüfat müdiri deyir ki, məktəbin əsaslı təmirindən sonra yeni hasar tikilib. Bu da məktəb ərazisinin zəbt edilməsinin qarşısını alıb. Məktəbin ərazisinə, təhlükəsizliyinə nəzarət etməyin çətin olduğunu deyən H.Məmmədova bunun üçün çox ciddi cəhdlərlə çalışdıqlarını deyir: "Məktəb binalarının arasındadır. Axsamlar bura gəzmək üçün gələn insanlar

çox olur. Ətrafda park, istirahət yerləri yoxdur. İnsanlar da məcburən bura gəlir. Ancaq biz də məktəbi qorumaq, təhlükəsizliyi təmin etmək üçün qapıları bağlamaq məcburiyyətində qalmışıq. Dərs saati başa çatandan kimi həyət qapılarını bağlayırıq. Çünki məktəbin həyətində gələn uşaqlar məktəb şüşələrini daşla sındırırlar, divarları yazırlar. İndi məktəbdə nəzarət kameraları da var. Həmçinin, məktəbdə 24 saat nəzarətçi olur".

Təhsil ocağının həyatında ev tikən sakinlərdən biri ilə də söhbət etdik. O, məktəb ərazisinin zəbt edildiklərini sonradan öyrəndiklərini deyir: "Biz evi 9 il əvvəl tikmişik. İcra Hakimiyyə-

tindən icazəmiz var. Siz də bilirsiniz ki, icazəsiz daş daş üstünə qoymaq olmaz. Biz bu ərazini alanda məktəbin həyətini olduğunu bilmirdik. Bizim uşaqlarımız da bu məktəbdə oxuyur. İndi satıblar, biz də almışıq. Olan olub, keçən keçib. Alanda demədik ki, bura məktəbin ərazisidir. Bizə "kupça" belə, təqdim edilib".

Əlavə edək ki, 1981-ci ildən fəaliyyət göstərən məktəbdə 1400 şagird təhsil alır. Məktəb üçün əlavə binanın tikilməsinə də ehtiyac var. Ətrafda yeni yaşayış binalarının tikilməsi, əhalinin sayının artması buna zərurət yaradır.

□ **İ.MURADOV**
 Fotolar müəllifindir

“Bank sisteminə güvənmək üçün heç bir əsas qalmayıb”. Ekspert Əkrəm Həsənov bank sisteminə son baş verənləri ümumiləşdirərkən belə deyib. Onun sözlərinə görə, Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasına göndərdiyi müraciətə verilən cavab bu qənaətə gəlmək üçün əsasdır: “İyulun 18-də prezidentin iqtisadi islahatlar üzrə köməkçisinə, maliyyə nazirinə və Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının rəhbərinə müraciət göndərmişdim.

Bank sisteminin etibarlılığının artırılması üzrə prezidentin onlara verdiyi tapşırığın icrasına dair iki təklif vermişdim: Təklif etmişdim ki, bankların hesabatları açıqlansın. Banklar qanunvericiliyi pozaraq maliyyə göstəricilərini gizlədir və qeyri-şəffaf fəaliyyət göstərir, onların bu əməlinə son qoyulmalıdır. Bir də maliyyə sisteminə zərər vurmuş şəxslərin məsuliyyətinin vacibliyini bildirmişdim. Bankların müflisləşməsində təqsiri olan bank sahibləri və rəhbərləri, habelə bank nəzarəti orqanının müvafiq işçiləri məsuliyyətə cəlb edilməli və maliyyə sektorundakı qanunsuz fəaliyyətə görə cəzasızlığın hökm sürməsinə son qoyulmalıdır. Müraciətimə Palatadan cavab almışam. Palatanın operativliyini yüksək qiymətləndirirəm. Amma aldığı cavab bank sistemimizin gələcəyinə ümidimi qırdı. Belə ki, birinci məsələ üzrə palata rəsmiləri bildirir ki, banklar tərəfindən hesabatların açıqlanması ilə bağlı “müvafiq tapşırıqlar verilir, tələblərin icrası daim diqqət mərkəzində saxlanılır”. Amma məhz bu ilin ikinci rübü üzrə hesabatı 33 bankdan cəmi 8-i açıqlayıb.

Belə göstərici heç Mərkəzi Bankın nəzarət dövründə olmamışdı. Bir sözlə, ya Palatanın fəaliyyəti səmərəsizdir, ya da banklar onunla hesablaşmır. Səbəbin bizim üçün fərqi yoxdur. Sadəcə belə pozuntulara yol verən qeyri-şəffaf bank sisteminə etimad etmək olmaz. İkinci məsələyə palata ümumiyyətlə münasibət bildirməyib. Yəni bankları çökdürən şəxslərin məsuliyyətə cəlb edilib-edilməyəcəyi barədə heç nə demir. Maraqlısı odur ki, mənim müraciətimdən sonra palata təhrif edilmiş maliyyə hesabatları təqdim etdiklərinə görə 4 bankı bağlayıb. Bəs bu hesabatları hazırlayıb, imzalayıb göndərən şəxslər məsuliyyətə cəlb olunmayacaq? Olunmayacaqsa, digər banklar da hesabatları təhrif edəcək. Yalançı və saxtakar banklara necə etibar edək?”

Ekspertin sözlərinə görə, palata yalnız bir məsələyə nisbətən ətraflı münasibət bildirib: “Söhbət Beynəlxalq Bankın sədr müavini Ülvi Mansurovdan gedir. Mansurov 3 il ərzində, 2012-2015-ci illərdə “Texnikabank”ın, yəni “Bank Technigue”nin sədri olub və faktiki olaraq əsasən

“Bank sisteminə güvənmək

“Üçün əsas qalmayıb”

Əkrəm Həsənov: “Pozuntulara yol verən qeyri-şəffaf bank sisteminə etimad etmək olmaz”...

onun yarıtmaz fəaliyyəti nəticəsində həm bu bank, həm də Əmanətlərin Sığortalanması Fondu müflisləşib. Qanuna görə son 1 ildə müflisləşmiş bankın rəhbərliyində olmuş şəxs 3 il ərzində hər hansı bankda rəhbər vəzifə tuta bilməz. Yəni bir bankı pis günə qoymuş şəxs digər bankda

rəhbər ola bilməz. Buna baxmayaraq, Ülvi Mansurov ən iri bankın - Beynəlxalq Bankın sədr müavini. Palata mənə yazır ki, “Bank Technigue”nin ləğvi haqqında qərar 10 fevral 2016-cı ildə qəbul olunub, Mansurov isə oradan 9 fevral 2015-ci ildə çıxıb. Yəni demək istəyir ki, bankın ləğvindən əv-

vəlki 1 il dövrə orada çalışmayıb. Təsədüfə bir baxın: cəmi 1 illik dövr üçün 1 günün söhbəti gedir. Təsədüfdür mü? Bununla bağlı əvvəla onu bildirmək istəyirəm ki, 2015-ci ilin mətbu xəbərlərinə nəzər salsaq, görürük ki, Ülvi Mansurov “Bank Technigue”dən 9 fevralda deyil, 22 fevralda gedib. Amma lap tutaq ki, əslində 9 fevralda gedib, sadəcə mətbuat gec xəbər tutub. “Texnikabank”ın lisenziyası 1 fevral 2016-cı ildə ləğv edilib. Bankın faktiki ləğvi prosesi Mansurovun “Bank Technigue”dən uzaqlaşdıqdan sonra 1 il ötməmiş başlanıb. Sadəcə, məhkəmə qərarı nədənsə 9 gün sonra qəbul edilib. Müqayisə üçün deyim ki, bu ilin 21 iyulunda lisenziyası alınmış 4 bank üzrə məhkəmə qə-

rarı bir gün sonra- 22 iyulda qəbul edilib. Görəsən, işin məhkəməyə ləng getməsi, yaxud məhkəmənin “Bank Technigue” üzrə qərarı 9 gün sonra verməsi nə ilə bağlıdır? Özü də elə bir tarixdə ki, məhz həmin gündən etibarən Mansurovun bankdan çıxmasından 1 il ötüb? Yəni biz bunun təsadüf olduğuna inanmalıyıq? Palata həqiqətən buna inanır? Ümumiyyətlə, məsələnin formal tərəflərini kənara qoysaq belə, palata doğrudan da hesab edir ki, “Bank Technigue”ni müflis dərəcəsinədək idarə etmiş və nəticədə Əmanətlərin Sığortalanması Fondunu da pulsuz qoymuş Ülvi Mansurov məsuliyyətə cəlb edilmək əvəzinə daha iri bankda yüksək vəzifə tutmağa layiqdir? Belə hesab edirsə, onda mənim daha sözümdə 9 fevralda gedib, sadəcə mənim rəyimi bilmək istəyənlərə məcburam deyim ki, ölkənin maliyyə sabitliyinin təmin edilməsi üzrə real işlər görülmür, deməli, maliyyə sektorunun gələcəyi yoxdur və ona etibar etmək olmaz. Bir müddət sonra xəstə banklara nəzarət edən palatanın yerinə Maliyyə Bazarlarının Reanimasiyası Şöbəsi yaransa, təəccüblənməyin”.

□ RÖYA

Mərkəzi Bank uçot dərəcəsinə artırdı - kreditlərə təhlükə...

Uçot dərəcəsi 9,5 faizə qaldırılıb, ekspertlər kreditlərə və manata təhlükə olduğunu bildirirlər...

Mərkəzi Bank öz mandatına uyğun olaraq ölkədə makroiqtisadi sabitliyin təmin olunmasına yönəldilmiş pul siyasətini davam etdirir. Bankdan “APA-Economics”ə verilən məlumata görə, cari ilin ötən dövründə Mərkəzi Bank elan etdiyi çevik məzənnə rejimini tətbiq edib və bu rejim milli valyutanın məzənnəsinin makroiqtisadi fundamentallar əsasında formalaşmasına şərait yaradıb.

Bildirilir ki, milli valyutaya olan etimadı gücləndirmək, manat depozitlərinin artmasını təşviq etmək, pul bazarında formalaşmış konyunktura uyğun olaraq pul siyasəti alətlərinin təkmilləşdirilməsinə şərait yaratmaq üçün Mərkəzi Bank pul siyasəti alətlərinin parametrlərinə, o cümlədən faiz dəhlizinə zəruri korreksiyalar edib. Pul kütləsinin nəzərdə tutulan artım tempərinə nail olmaq üçün Mərkəzi Bank likvidliyin sterilizasiyası əməliyyatlarını aktivləşdirib, iyun ayından başlayaraq milli valyutada sərbəst vəsaitlərin cəlb olunması üzrə de-

pozit əməliyyatlarına başlayıb.

Cari il və orta müddətli dövr üçün makroiqtisadi sabitlik üzrə hədəfləri, makroiqtisadi proqnozları, inflyasiya gözləntilərini, tədiyə balansını üzrə meylləri, habelə maliyyə bazarındakı konyunkturu nəzərə alaraq Mərkəzi Bank pul siyasəti alətlərinin kəmiyyət parametrlərini yenidən nəzərdən keçirib. Mərkəzi Bankın İdarə Heyəti 8 avqust 2016-cı il tarixindən likvidlik əməliyyatları üzrə faiz dəhlizinin aşağı və yuxarı hədlərini dəyişməz saxlamaqla uçot dərəcəsinə 9,5 faiz səviyyəsinə

qaldırmaq barədə qərar qəbul edib.

Bildirilir ki, uçot dərəcəsinin qaldırılması pul bazarında real faiz dərəcələrinin milli valyutada yığımları stimullaşdıran səviyyədə formalaşmasına təsir etmək və beləliklə də manata olan inamın artmasına şərait yaratmaq məqsədlərini daşıyır. Bu tədbir eləcə də

Mərkəzi Bankın sterilizasiya əməliyyatlarının cəlb ediciliyinin artırılmasına da imkan yaradacaq.

Ekspertlər isə qeyd edirlər ki, uçot dərəcəsinin artırılması kredit faizlərini artırır. Həmçinin bu, milli valyutaya təzyiqli də artıracaq. Ekspert Əkrəm Həsənovun sözlərinə görə, Mərkəzi Bank bu il artıq

3-cü dəfədir ki, uçot dərəcəsinə, yeni banklara verdiyi kreditin dərəcəsinə qaldırır: “Artıq uçot dərəcəsi 9,5 faiz oldu. Hər dəfə də proqnoz vermişdim ki, dərəcə yaxında yenə artacaq. Belə də olur. Yəni də eyni proqnozu verirəm - bu, son deyil, dərəcə yenə artacaq. İqtisadiyyata manat la-zımdır, əks halda, qansız bədən olacaq. Buna görə də Mərkəzi Bank banklara manat kreditləri verməyə məcburdur. Amma bu kreditlərin banklar tərəfindən necə istifadə olunmasına nəzarət edə bilmir, çünki korrupsiya və özbaşınalıq sistemi bürüyüb. Buna görə də fərasətli banklar Mərkəzi Bankdan aldıkları ucuz manatı dollara çevirib devalvasiyanı gözləyirlər ki, müftə pul qazansınlar. Buna görə də dərəcəni qaldıraraq Mərkəzi Bank sanki onlara deyir ki, a balam, ehsan deyil, yüksək faizlə qaytaracaqşınız. Amma təbii ki, 9,5 faiz də devalvasiya riski qarşısında heç nədir. Azı 35 faiz devalvasiya olan ölkədə kredit üçün 9,5 faiz nədir axı? Odur ki, uçot dərəcəsi yenə artacaq. Bunun mənfəət cəhəti isə odur ki, sahibkarlar üçün kreditlər yenə bahalaşacaq. Sahibkarın xərçəti artıqca qiymətlər də qalxacaq. Yəni xalqın güzəranı daha da pisləşəcək”.

Ekspert Natiq Cəfəri isə musavat.com-a açıqlama-

sında bildirib ki, əslində Mərkəzi Bank rəsmi inflyasiyanın on faiz olduğunu nəzərə alaraq inflyasiyanı önleyici tədbirlər kimi faiz dərəcəsinə qaldırıldı. Amma təbii ki, kreditlərə ciddi şəkildə təsir göstərəcək. Onsuz da Azərbaycanda kreditlərin faizi kifayət qədər yüksəkdir. Bundan sonra kreditlərin faiz dərəcələrinin artması gözlənilir. Sadəcə, bu, həm də ola bilər ki, gələcəkdə manatın daha sürətlə dəyərdən düşməsi prosesinin bir simvolu ola bilər. Çünki birdən-birə iki faizdən yuxarı artırılma dünya praktikasında nadir görünən haldır. Mərkəzi banklar 0,25 faiz, maksimum 0,50 faiz uçot dərəcəsinə qaldırır. Azərbaycanda bu addımın kəskin şəkildə atılması həm kreditləri bahalaşdıracaq, həm də gələcəkdə manatın daha çox dəyərdən düşməsi siqnalı kimi də dəyərləndirmək mümkündür”.

Onun sözlərinə görə, əslində Mərkəzi Bankın faiz dərəcəsinin neçə olmasının heç bir ciddi əhəmiyyəti yoxdur: “Sadəcə, bir məsələ aydındır, manat ölməkdə davam edəcək, kreditlər daha da bahalaşacaq. Amma ölkədə kredit götürən, götürüb qaytara bilən insan resursu qalmayıb, sadəcə Mərkəzi Bankın birbaşa verdiyi kreditləri daha yüksək faizlə verəcək”.

□ RÖYA RƏFİYEVA

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

**Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi**

Qarabağ

Qarabağ danışıqlarında növbəti mərhələnin başlandığı barədə anonsların fonunda Ermənistanda narahatlıqlar yenidən baş qaldırıb. İşğalçı ölkədə artıq zəbt olunan ərazilərinin bir hissəsinin Azərbaycana qaytarılma biləcəyindən dolayı narahatlıqlar müşahidə olunmaqdadır.

17-31 iyul tarixlərində Ermənistan polisinin post-patrol xidməti alayını zəbt edən silahlıların təslim olması ilə da xildəki gərginlikləri yatırdığını zənn edən prezident Serj Sərkisyan artıq yeni təhdidlərlə üz-üzə qalıb. Qeyd edək ki, "Sasna srer" qrupunun üzvləri həm də keçmiş Qarabağ döyüşçüləridir və onlar güzəştli sülhə qarşı çıxanların da dəstəyini qazanıblar. Müəyyən fasilədən sonra Ermənistanda yeni kütləvi etiraz aksiyasının vaxtı açıqlanıb (Strateq.az).

Polis alayını ələ keçirən silahlıların dəstəkləyənlər ötən şənbə aksiya keçirib. Növbəti aksiya isə avqustun 8-nə təyin edilib. Nümayiş təşkilatçılarından biri bunu Putinlə Sərkisyanın görüşünə təzyiq kimi keçirəcəklərini deyib: "Avqustun 10-da Sərkisyan Putinlə görüşəcək. Bu zaman Qarabağ məsələsində hansısa güzəştlər oluna bilər. Bizim Azadlıq meydanına yığışmağımız böyük təsir göstərə bilər. Ona görə biz 8-9 avqustda yığışacağıq".

Xüsusilə də bu ərəfədə daha bir banda üzvünün həbsi etirazları artırıb. İrəvanın Arabkir və Kanaker inzibati rayonlarının ümumi yurisdiksiya məhkəməsi iyulun 17-də Ermənistan paytaxtında İrəvanda polis post-patrol xidməti alayının binasını ələ keçirən "Sasna srer" qrupunun üzvü Armen Lambaryan barəsində həbs qətimkan tədbiri seçib (Virtualaz.org). Yaralı Armen Lambaryan "Erebuni" xəstəxanasından xərəkətdə məhkəməyə aparılıb. O, məhkəmədən məhkumlar üçün xəstəxanaya göndərilib. Lambaryanın vəkilinin sözlərinə görə, məhkəmə onun girov müqabilində azadlığa buraxılması barədə vəsatətini rədd edib. Armen Lambaryana qarşı Cinayət Məcəlləsinin 235-ci (Mütəşəkkil qrup tərəfindən qanunsuz olaraq silah, döyüş sursatı, partlayıcı maddə və ya partlayıcı qurğunun əldə olunması, satılması, saxlanması, daşınması və ya gəzdirilməsi) və 219-cu (Mütəşəkkil qrup tərəfindən bina, tikili, neqliyyat vasitəsi və s. ələ keçirilməsi) maddələri üzrə ittiham irəli sürülüb. Silahlı dəstənin daha 47 üzvünə də ağır ittihamlar elan olunub. Bir sıra müşahidəçilər baş verənləri Sərkisyanın oyunu hesab etsə də, müşahidələr göstərir ki, faktiki olaraq Er-

mənistan qaynayıb. Hətta orduda da özbaşınalıq və ruh düşkünlüyü o həddədək aşağı düşüb ki, təkə son günlər postda iki intihar hadisəsi baş verib.

Məhz bu gərgin proseslərin cərəyan etdiyi vaxtda erməni cəmiyyətini silkələyən yeni xəbər yayılıb. "Dağlıq Qarabağı əhatə edən və ermənilərin nəzarətində olan bütün ərazilər Azərbaycanın nəzarətinə verilir. Torpaqların təhvil verilməsi sülh sazişində razılaşdırılacaq". Bu barədə erməni "Ani" tədqiqat mərkəzinin dərc etdiyi məruzədə deyilir. İşğal altında olan torpaqların Azərbaycana qaytarılmasının təfərrüatlarını əks etdirən məruzəyə artıq Ermənistan XİN-dən reaksiya bildirib. Xarici İşlər Nazirliyindən əsəbi tərdə qeyd olunub ki, bu, ekspertlərin işinin nəticəsidir (Virtualaz.org). Ancaq bununla birlikdə, erməni ekspertlər təfərrüatları da nəzərə çatdırıblar. Belə məlum olub ki, ilk mərhələdə Ağdam, Füzuli, Cəbrayıl, Zəngilan və Qubadlı rayonları qaytarılır. Sonradan Kəlbəcər və Laçın rayonunun bir hissəsi də Azərbaycanın nəzarətinə keçəcək. Burada sözügedən torpaqlar Ermənistanı Dağlıq Qarabağa birləşdirən dəhlizin üzərində olmayan torpaqlardır.

***

Qarabağ ətrafında yayılan söhbətlərə həssaslığın artmasının səbəbi təkə Rusiyanın vasitəçiliyi ilə aparılan proseslər, Rusiya XİN başçısı Sergey Lavrovun "tərəflər razılaşmaya heç vaxt bu qədər yaxın olmayıblar" məzmunlu açıqlaması və buna bənzər digər faktorlar deyil. Ermənistan əhalisini və Qarabağ separatçılarını daha çox narahat edən həm də Bakıda keçiriləcək Rusiya, İran və Azərbaycan prezidentlərinin üçtərəfli görüşüdür. İşğalçılar şübhə etmir ki, bölgə üçün böyük fəlakətlərə gətirib çıxara biləcək Qarabağ ocağının söndürülməsi istiqamətində danışıqlar üç region dövlətinin birgə görüşündə əsas müzakirə mövzusu olacaq. Ermənistanın iştirak etmədiyi toplantıda hansısa qərarın verilməsinə də düşmənin rahatlığını pozub. Düzdür, S.Sərkisyan ələ Bakı toplantısından iki gün sonra özünü Moskvaya yetirəcək və Putinin qarşısında əmr müntəzir

duracaq. Bu mənada ola bilsin ki, Rusiya lideri Bakıdan alacağı cavabla Sərkisyanı hələ erməni perspektivlərinin inkişafı üzərində qurulacaq. Əlbəttə ki, Putin gəlməzdən öncə yenə də bu işin üzərində hər iki tərəflə söhbət gedib və rəsmi olaraq onu deməyə imkan verir ki, Putin bu görüşdə daha konkretliyə gedəcək. Ona görə də Sərkisyanın

əhəmiyyətlidir və tarixi bir hadisədir. Çünki Azərbaycan xalqının keçmiş İran və Rusiya ilə bağlı olmuş və müstəqil Azərbaycanın gələcəyi də bu iki dövlətlə münasibətlərin necə qurulmasından az asılı olmayacaq. Azərbaycanın bu işdə olması və onun dövlət suverenliyi və təhlükəsizliyi üçün vacib amildir. İkinci tərəfdən,

prosesə qatıla biləcəyi də müzakirə mövzudur. Xatırladaq ki, ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrləri Türkiyəyə səfər etməyi nəzərdə tuturdu. Ancaq ələ səfər ərəfəsində qarşıdaş ölkədə çevriliş cəhdi oldu və həmsədrlərin istəyi reallaşması. Növbəti mərhələdə Türkiyə Qarabağ prosesinə qatıla bilərmi? Xüsusilə Rusi-

Bölgənin üç aparıcı dövlətinin başçısı

bir arada - ermənilər narahatdır

İrəvanda növbəti etiraz aksiyası təyin edildi; hərbi və siyasi ekspertlər işğalçı ölkədə və Qarabağ ətrafındakı son durumu şərh edirlər...

Elxan Mehdiyev

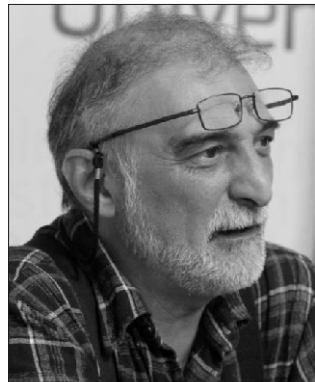
Moskva səfərindən sonra xalqına verəcəyi hesabat da onun taleyinə həlledici təsir göstərə bilər.

Hələ ki, nəzərlər 8 avqustdakı böyük toplantıya dikilib. Düzdür, toplantıda daha çox iqtisadi layihələrin müzakirə mövzusu olacağı güman edilir. Lakin iqtisadi layihələrin dayanıqlığı həm də bölgədəki müharibə alovunun birdəfəlik söndürülməsindən keçir. Aprel savaşı da sübut etdi ki, Qarabağ müharibəsi hər an böyük fəlakətlərə yol açar, bütün layihələrin üstündən xətt çəke bilər. Bu mənada Qarabağ münaqişəsinin həllindən danışılaçağı şübhəsizdir.

Artıq İran prezidenti Həsən Ruhani avqustun 7-də Azərbaycana rəsmi səfərə gəlib. Rəsmi qarşılanma mərasimindən sonra Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev və İran prezidenti arasında təkbətək görüş olub. Sonra isə nümayəndə heyətlərinin geniş tərkibdə görüşü keçirilib. Avqustun 8-də isə Rusiya prezidentinin də iştirakı ilə üçtərəfli görüş keçiriləcək - ermənilərin İrəvanda aksiya təyin etdiyi gün.

***

Siyasi şərhçi Elxan Mehdiyev hesab edir ki, üç ölkə prezidentləri birlikdə, yeni üçtərəfli görüşdə, Qarabağı müzakirə etməyəcək. "Üçtərəfli görüşlər ancaq üç ölkənin qurmaq istedikləri gələcək iqtisadi platformalar üzərində olacaq. Erməni işğalı məsələsi ikitərəfli Putin-Əliyev görüşün-

Hikmət Hacızadə

Moskva səfəri də bu görüşdən sonraya təsadüf edir".

Lakin E.Mehdiyevin fikrincə, erməni tərəfinin niyyəti başqadır: "Məsələ bundadır ki, Sərkisyan torpaqlardan çıxmaq istəmir. Putin dediyi "bizim hazır reseptlərimiz yoxdur" ifadəsi erməni tərəfinin müqavimətinə görə deyilib. Yeni bu, o deməkdir ki, tərəfləri məcbur etməyəcəyik. Sərkisyan indi danışıqlarda xoş mühit yaratmaq istəyir. Onun bəyanatları bunu deməyə tam imkan verir. Ermənistandakı mövcud durum Sərkisyanın torpaqlardan çıxmasına imkan vermir. Əks halda, hakimiyyətə can atan qüvvələr zorakılığa əl atacaq və vəziyyət onun devrilməsinə qədər gəlib çıxacaq. Bu baxımdan indi düşünmək ki, Sərkisyan Dağlıq Qarabağa Azərbaycanın suverenliyi çərçivəsində veriləcək status müqabilində ətraf rayonları azad edəcək, bu, sadələşmədir. Bu məsələni ancaq Azərbaycan ordusu həll edə bilər. Ordumuz torpaqları azad edəndən sonra onlar bizə qarşı deyil, bir-biri ilə savaşaçaq. Mən düşünürəm ki, İlham Əliyev Rusiya prezidentinə Sərkisyanın əsil niyyətlərini çatdırmalıdır".

Siyasi şərhçi üçtərəfli görüşün önemi ilə bağlı digər məqama da toxundu: "Bu cür üçtərəfli görüşün Bakıda və Azərbaycanla bərabərhüquqlu keçirilməsi Azərbaycanın bir dövlət kimi oturmağı və suverenliyi baxımından çox

Üzeyir Cəfərov

bu cür birlik erməni işğalına qarşı da Azərbaycanın mövqeyini gücləndirir".

E.Mehdiyevin qənaətinə, Ərdoğanın səfərinin Qarabağla bağlılığı yoxdur: "O, ancaq Türkiyənin tənəzzülə uğrayan iqtisadiyyatını dirçəltmək üçün Putinlə işbirliyinə getməyə çalışacaq. Amma Rusiya hökuməti heç də ona dərhal əl uzatmayacaq. Çünki Rusiya Türkiyənin indiki durumunu yaxşı bilir".

Politoloq Hikmət Hacızadə də qarşıdakı görüşlərdən müsbət nəticə gözləmir: "Aydın min oyunu bir arada başındadır. Yeni Rusiya da, İran da çalışır ki, Azərbaycanı Qərbdən qoparıb Moskva-İrəvan-Tehran oxuna birləşdirsinlər. O ki qaldı Qarabağ məsələsinə, burada vəziyyət eyni ilə qalır: 1. Rusiyanın razılığı olmadan Azərbaycan Ermənistanla hücum edə bilməz; 2. Rusiyanın qoşunu sülhməramlı qüvvələri kimi Azərbaycanla Ermənistan arasında yerləşməyə qədər Moskva Azərbaycana hərbi əməliyyatlar keçirməyə icazə verməyəcək; 3. Görünür ki, Azərbaycan hələ də dirənib və Rusiya ordusunu ölkəyə buraxmır. Putin də məhz bu məsələ üçün danışıqlar aparacaq". H.Hacızadə Sərkisyanın Rusiyaya çağırılmasını səbəbsiz sayır: "Ola bilsin ki, Sərkisyan da müxalifətdən çəkinir deyə, dirənib və rayonları vermək istəmir".

Bu mərhələdə Türkiyənin Qarabağ danışıqları ilə bağlı

ya ilə barışdığı bir zamanda bu, mümkündürmü?

H.Hacızadə: "Yox, Türkiyə prosesə qatıla bilməz. Rusiya salamat olduqca o, məsələyə heç kəsin müdaxilə etməsinə imkan verməyəcək. Gərək Rusiya zəifləsin, onda Türkiyə və ya başqa ölkələrə nə isə edə bilər".

Müharibə ehtimalı isə yə-nə də qalmaqdadır. Ermənilər qanunsuz məskunlaşmanı davam etdirirsə, mövqələrini möhkəmləndirirsə, şübhəsiz ki, hərbi variantı alternativ olaraq qalacaq.

Hərbi ekspert Üzeyir Cəfərov qeyd etdi ki, bu qədər mühüm görüşlər və müzakirələr fonunda bizim Azərbaycan üçün həyati əhəmiyyət kəsb edən Qarabağ məsələsi ilə bağlı zahirən böyük ajiotaj olsa da, ortalığa heç bir konkret nəticə çıxmayacaq: "Ən azından özümüz-özümüzü aldatmamaq ki, sonradan peşman olmağa. Aprelin əvvəllərində vəziyyətin nəhayət ki, dəyişəcəyi ilə bağlı yaranmış ümidlər də, mənəcə, artıq yavaş-yavaş arxa plana keçir. Sözsüz ki, yenə cəbhədə qan töküləcək, yenə şəhidlər, yaralanan insanlar olacaq, bəlkə də ömürlük şikəst olacaq. Bunu görmək və sadəcə proqnozlaşdırmaq mümkün deyil. Biz ATƏT-ə, onun bivec Minsk Qrupuna çox ümidlər bəslədik. 20 ildən artıq bu qurum və onun başbirləşmələri sadəcə boş-boş, mənasız danışıqlar aparmaqla, görüşlər təşkil etməklə düşməyə vaxt qazanmışdır".

Ü.Cəfərova görə, Rusiya 90-cı illərdə olduğu kimi Ermənistanı necə lazımdırsa, həm maddi, həm də mənəvi dəstəkləyir: "Buna heç kimin şübhəsi olmamalıdır ki, onlar Cənubi Qafqazda bizi tutub, öz vassallarından imtina etməyəcəklər. Əksinə, biz özümüzü bizi gözləyən təhlükələrdən sığortalanmaq üçün ciddi-ciddi addımlarımızı düşünməli və ağıllı qərarlar qəbul etməliyik".

Bakıda 22 torpaq sahəsi özəlləşdirməyə çıxarıldı

Bakıda 22, ölkənin digər şəhər və rayonlarında isə 8 torpaq sahəsinin yaxın zamanlarda özəlləşdirilməsi nəzərdə tutulur. Qiymətləndirici təşkilat seçimi məqsədilə elan edilən kotirovka sorgusunda belə yazılıb. Bu haqda Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi bildirir.

Komitə torpaq sahələrinin ərazi dislokasiyası barədə məlumat verməyib. Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinin (ƏMDK-nın) mətbuat katibi Qulu Xəlilov torpaq-

landa torpaqların siyahısı açıqlanacaq".

Qiymətləndiricilərin seçimi mərhələsində iştirakına, avqustun 6-dan başlayaraq, 4 gün vaxt ayrılıb. Qiymətləndirmənin nə zaman yerləşdirilməsinə dair məlumat verilmir.

ƏMDK-nın illik fəaliyyət hesabatlarında göstərilir ki, 2012-ci ildə - 620; 2013-cü ildə - 720; 2014-cü ildə - 650; ötən il 470 obyektin yerləşdiyi torpaq sahəsi özəlləşdirilib. Komitənin bu ilin ilk yarısı üçün fəaliyyət hesabatında özəlləşdirmənin gedişi, o cümlədən torpaq satışı barədə məlumat əksini tapmayıb.

İyulun 19-da prezident İlham Əliyev İDövlət əmlakının özəlləşdirilməsinin sürətini artırmaq üçün fərman verib. Həmin fərmanda dövlət başçısı ƏMDK-ya tapşırıb ki, dövlət müəssisələrinin özəlləşdirilməsi prosesində, Bakı və digər şəhərlərin baş planları nəzərə alsın və özəlləşdirilən müəssisələrin yerləşdiyi torpaq sahəsi şərhələrinin şəhərsalma qanunvericiliyinə uyğun yenidən müəyyənləşdirilməsinə dair təkliflərini ona təqdim etsin.

Bundan başqa, ƏMDK-ya dövlət mülkiyyətində olan hüquqi şəxslərin istifadəsindəki torpaqların durumunu araşdırmaq, tələbatdan artıq və ya istifadə

olunmayan torpaq sahələrinin səmərəli istifadəsinin təmin edilməsinə yönəlmiş tədbirlər görmək də tapşırılıb.

Bu səbəbdən, ehtimal etmək olar ki, ƏMDK investitorlara bu il və qarşıdakı illərdə daha çox torpaq sahəsi təklif edəcək. Hələlik, komitə torpaqların hansı qaydada satılacağını bildirmir.

Sözgedən 30 torpaq sahəsinin qiymətləndirilməsi "Qiymətləndirmə fəaliyyəti haqqında" qanuna uyğun aparılacaq. Bu isə o deməkdir ki, özəlləşdirilən müəssisə və obyektlərin yerləşdiyi torpaq sahələrindən fərqli olaraq, onlara bazar qiyməti qoyulacaq. Özəlləşdirilən müəssisə və obyektlərin yerləşdiyi torpaq sahələrinin qiymətləndirilməsi Nazirlər Kabinetinin ayrıca qaydaları ilə tənzimlənir və adətən, bazar qiymətindən dəfələrlə aşağı olur.

İmişlidə piyadanı vurub öldürən sürücü qaçdı

İmişlidə piyadanın ölümü ilə nəticələnən yol qəzası baş verib. "Report"-un Aran bürosu xəbər verir ki, hadisə rayonun Qaradonlu kəndi ərazisində qeydə alınıb. Həmin kəndin sakini Həsən Əsgərov gecə saatlarında evə gedərkən onu avtomobil vurub. Piyada aldığı ağır bədən xəsarətləri nəticəsində hadisə yerində keçinib, sürücü isə qaçıb.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

"Range Rover" at arabası ilə toqquşdu, bir nəfər öldü

Gəndob-Yalama yolunun 23-cü km-də, Xaçmaz rayonu ərazisində yol-nəqliyyat hadisəsi baş verib. APA-nın şimal bürosunun verdiyi məlumata görə, "Range Rover" markalı avtomobil at arabası ilə toqquşub.

Nəticədə bir nəfər ölüb, iki nəfər xəsarət alıb.

Ölən şəxs - Xaçmaz rayonu Bəyqışlaq kənd sakini Səfəraliyev Anar Qəzənfer oğlu xəstəxanaya aparılarkən dünyasını dəyişib. Hadisədə xəsarət alanlar isə Qaradağbudaq kənd sakini, 1996-cı il təvəllüdü Səfəraliyev Nurlan Qafar oğlu və Quba rayonu, Vəlvələ kənd sakini, 1979-cu il təvəllüdü Məhəmməd Mansurovdur. M. Mansurovun vəziyyəti ağırdır.

Göygöl sakini həmkəndlisini öldürdü

Göygöldə qətl hadisəsi törədilib. APA-nın qərb bürosunun verdiyi məlumata görə, hadisə ötən gün rayonun Topalhəsənli kəndində qeydə alınıb.

Kənd sakini, 1953-cü il təvəllüdü Fəxrəddin Qocayev həmkəndlisi, 1960-cı il təvəllüdü Cəlal Həsənovu bıçaqla qətlə yetirib. Hadisənin qısqanclıq zəminində törədiyi bildirilir.

Faktla bağlı Göygöl rayon prokurorluğunda cinayət işi açılıb, istintaq gedir.

Qəbələdə dağlıq ərazidə köməksiz vəziyyətdə qalan iki nəfər xilas edilib

Fövqəladə Hallar Nazirliyinin (FHN) Böhran Vəziyyətlərində İdarəetmə Mərkəzinə Qəbələ rayonunun Laza kəndində dağlıq ərazidə 2 nəfərin köməksiz vəziyyətdə qalması barədə məlumat daxil olub.

APA-nın FHN-in saytına istinadın verdiyi məlumata görə, Nazirliyin müvafiq xilasetmə qüvvələri hadisə yerinə cəlb olunaraq vətəndaşları yüksəklikdən təhlükəsiz əraziyə təxliyə edib.

Bu gün Azərbaycanda 42 dərəcə isti olacaq

Avqustun 8-də Bakıda və Abşeron yarımadasında hava yağmursuz olacaq, şimal-şərq, şərq küləyi əsəcək. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən verilən məlumata görə, havanın temperaturu gecə 22-25° isti, gündüz 34-38° isti olacağı gözlənilir.

Bakıda gecə 23-25° isti, gündüz 36-38° isti olacağı gözlənilir. Atmosfer təzyiqi 757 mm civə sütunu təşkil edəcək. Nisbi rütubət gecə 50-60 %, gündüz 20-30 % təşkil edəcək.

Abşeron çimərliklərində dəniz suyunun temperaturu Sumqayıt, Novxanı, Pirsəği, Nardaran, Bilgəh, Zaqlubada 24-25°, Buzovna, Mərdəkan, Şüvalanda 25-26°, Türkan, Hövsan, Sahil, Şıxda 27-28° isti olacağı gözlənilir.

Azərbaycanın rayonlarında da hava şəraitinin yağmursuz olacağı gözlənilir.

Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 20-25° isti, gündüz 35-40°, bəzi yerlərdə 42° isti, dağlarda gecə 15-20° isti, gündüz 27-32° isti olacağı gözlənilir.

Kişilər!!! Axırcı şans!!!

İsrail təbabəti tətbiq edilir!

Əgər Sizə nə Azərbaycanda, nə də xaricdə heç kim kömək edə bilməyibsə, onda yaxşı insanlara, aşağıdakı xəstəlikləri, keyfiyyətli, qısa müddətlə və tam müalicəsini d-r Vaiz Səmədov apara bilər:

- * Cinsi zəiflik, meyilin və ereksiyanın azalması tam impotensiyədək (yaşdan və səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Cinsi marağın və cinsi aktların azalması
- * Vaxtından tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- * Prostatitlər. Prostat vəzin böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Prostat adenomasi (vəzidə düyünlərin amala gəlməsi)
- * Cinsi vəzilərin-xayaların böyünməsi və ya kiçilməsi
- * Qasıq-xayalıqda sızıltı, küt və ya kəskin ağrılar
- * Əvvəldən xarici cinsi üzvün balaca olması
- * Xarici cinsi üzvün sonradan birdən kiçilməsi
- * Cinsi üzvün düyünlə birdən öyilməsi (Peyroni xəstəliyi)
- * Oğlan uşaqlarında cinsiyyət üzvlərinin inkişafsızlığı
- * Uşaqlarda gecə vaxtı yerinə sidiyə getməsi (enurez)
- * Hormonal və iltihablı sonsuzluq (kişilər və qadınlarda da)
- * Yuxusuzluq və yuxu pozuntuları
- * Sidik aktlarının gecə ya gündüz tez-tez olması
- * Sidik aktlarının çətinlikləri və tutulmaları
- * Cinsi aktla bağlı sidikdə və spermada qan olması
- * Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalqlar və ağırlaşmalar
- * Saçların bütün formalatda tökülməsi. Sızanaqlar
- * Yuxuda iken və yuxudan qalxanda qan təzyiqinin yüksək qalxması
- * Boyun, baş, bel, ayaq ağrıları və osteoxondroz
- * Onurğa sütununun yırtığı, qulunların dərmansız müalicəsi

Həkimə zəng etmək üçün (saat 11.00-dan sonra)
Tel: (050) 213 88-05.

Həkimin 16 TV çıxışları: youtube.com və facebook.com doktor Vaiz Səmədov.

EduCenter kursları

- * Dil kursları (Alman dili, İngilis dili, Rus dili)
- * Microsoft office (Word, Excel, Power Point)
- * Dizayn proqramları (Photoshop, Corel Draw)
- * Sistem
- * Mühasibat uçotu (1C, 8.2)
- * Video montaj
- * Məktəblilərin dərslər hazırlığı
- * Abituriyent hazırlığı
- * Məktəbə qədər hazırlıq
- * Şahmat kursları
- * Tibb kursları
- * Fənn hazırlığı
- * Rəsm kursları

Tel: (+994 12) 428 08 38
Mob: (+994 55) 729 96 86
(+994 50) 703 96 86
Ünvan: Adil Babayev 89-93

Azərbaycan insanı üçün sığorta anlayışı daha çox maşınla məhdudlaşır. Etiraf edin, sonuncu dəfə nə zaman və hansı səbəbdən sığorta şirkətinə müraciət etmişiz? Maşınımız qəzaya uğrayanda... Doğrudur? Halbuki sığorta anlayışı olduqca geniş diapazona malikdir.

Tibbi sığorta, yük sığortası, əmlak sığortası və sair və ilaxır. Haqqında danışdığımız icbari sığorta insanların məcburən yönləndirildiyi sığorta növüdür. Bu səbəbdən də hadisə baş verəndə çox nadir hallarda şirkətə xəbər verirlər. İcbari sığorta qəzaya uğramış maşın sahibinin yox, qəza qurbanı olan maşın sahibinin zərərinə ödəyir. Belə olan halda isə qəza yerində dayanıb, polisə tuş gəlmək, sürücülük vəsiqəsinə "bal" qazandırmmaq arzu edilən deyil.

İnsanlar sığorta şirkətlərinə inanmır, çünki...

"Sığorta haqqında" qanunda deyilir ki, sığorta müqaviləsi sığorta olunanla sığortaçı arasında sazişdir. Bu müqaviləyə görə, sığortaçı sığorta hadisəsi zamanı sığorta olunana və ya xeyrinə sığorta müqaviləsi bağlanmış digər şəxsə sığorta ödənişi verməyi, sığorta olunan isə müəyyən edilmiş müddətdə sığorta haqqı ödəməyi öhdəsinə götürür.

Sığorta müqaviləsində təriflərin razılaşmasına əsasən, başqa şərtlər də qoyula bilər. Deməli, sığorta vətəndaşın xeyrinə olan aktdır. Sadəcə, Azərbaycanda sığorta bazarı yenice formalaşdığından vətəndaşlar arasında sığortanın həqiqi izahı anlaşılmaıy. Əsasən əyalətdə sığorta işinə qeyri-ciddi baxışlar var.

Eyni vaxtda bir neçə sığorta şirkəti ilə əməkdaşlıq edən Vəfadar Quliyev deyir ki, insanların sığortaya marağı 2005-2006-cı illərdə daha yüksək olub. Sonradan bu maraq azala-azala gedib. O deyir ki, tibbi sığortalar üçün könlüllü qaydada elan edilərsə, insanlar ona maraq göstərilmir: "İnsanların sığortaya meyil etməməsinin səbəbləri çoxdur. Biri deyir kasıblıqdır, imkanım yoxdur. Digəri deyir ki, filan sığorta şirkəti ilə müqavilə bağladım, amma ziyanı ödəməkdən imtina etdi. Bəzilərini gedib məcbur sığorta edirlər və s. Belə hallara görə əhali passivdir. Amma dövlət şirkətində sənədlər qaydasındadırsa, dəymiş ziyan ödənilir. Bəzi özəl sığortalar mütləq bir bəhanə tapır. Bir də görürsən ki, maşın etibarnamə ilə başqasına verilib və hadisəni o törədir. Belə olanda bəhanə edib ziyanı ödəmirlər. Ya da deyirlər ki, qəzanı edən yenice sığortalanıb, ya da qəza sığortada edən ucubatından baş verib deyərverməzlər. Bir şey ta-

Evin açarını itirən də, evlilik təklifi rədd edilən də... sığortadan pul qazanır

Azərbaycanlılar isə ancaq maşınlarını sığortalamaqla kifayətlənirlər - niyə?..

pıb imtina edirlər. Nəticədə sığorta şirkətlərinə inamsızlıq yaranır. Amma dövlət şirkətində heç bir bəhanə gətirilmir. Sığortalananın ziyanı ödənilir. Avtomobili başqası sürüb zədələsə də ziyan ödənilir".

Onu da deyək ki, Azərbaycanda konkret obyektlər üzrə ixtisaslaşmış sığorta şirkətləri yoxdur. Sığorta şirkətlərinin məşğul olması üçün 28 növ fəaliyyət var. Azərbaycanda olan 30-a yaxın sığorta şirkəti bu 28 növ fəaliyyətin hər biri ilə məşğul olur. Bu da vətəndaşların tələbatının zəif olduğunu göstərir. Normal ölkələrdə sığorta şirkətlərinin tərkibində bir neçə bank olur, yəni onlar sığorta pulu uşur. Bu banklar vasitəsilə uzunmüddətli, qısamüddətli kreditlər, ipotekalar verilir.

Bizdə isə tərsinədir. Əvvəl banklar, bankdan sonra isə sığorta şirkəti yaradılır. Əslində sığorta şirkətlərində dövlətə banklara nisbətən qat-qat çox olmalıdır.

Azərbaycanda sığortanın ən çox yayılan növü şəxsi avtomobillərin sığortalanmasıdır. Apardığımız araşdırma zamanı məlum oldu ki, xüsusi nəqliyyat vasitələrinin sığortasının səviyyəsi 2005-2006-cı illərdə aşağı olsa da sonradan yüksələn xətt üzrə inkişaf

edib. Nəyə görə məhz avtomobil?

Ekspertlər deyir ki, maşını kreditə verilsə, kredit verən bank mütləq sığorta tələb edir. Üstəgəl, əhali avtomobillərini tıxacların və maşınların sayının artması nəticəsində yaranan biləcək qəza şəraitindən özü sığortalayır. Buna görə maşınların sığortalınması sayı həddən artıq çoxalıb. Amma digər sahələrdə sığorta işi zəifdir.

Ekspertlər onu da deyir ki, sığorta şirkətləri inamsızlıq yaradırsa və ya bəhanələrlə dəymiş ziyanı ödəməkdən imtina edirsə, onda "Sığorta haqqında" Qanuna müraciət etmək olar. Qanunvericilik sığortaçı tərəfindən dəfələrlə pozulduqda onun ləğv edilməsi barədə Arbitraj Məhkəməsinə iddia qaldırmaq mümkündür.

O ki qaldı girişdə yazdığımız məcburi sığorta məsələsinə, ekspertlər deyir ki, məcburi qaydada sığorta sərəmərə vermir. Sığorta şirkətlərinə etimad artırılmalıdır. Belə ki, vətəndaşda avtomobil və ya daşınmaz əmlakın sığortasının şirkətin varlanmasına səbəb olacağı ilə bağlı təəssürat yaranıb. Onlar öz maraqlarının nəzərə alınmayacağından narahatdır.

Qapının açarı evdə qalanda da sığorta şirkəti ziyanı ödəyir

Dünyada isə olduqca ilginç sığorta növləri mövcuddur. Qərargahı Amsterdamda yerləşən "Hullberry" Sığorta Şirkəti 10 müxtəlif, fərqli sığorta növü təklif edir. Məsələn, eğer benzinin qiyməti 15%-dən çox artarsa, onda növbəti 1000 litr benzin üçün sığorta şirkəti əlavə xərcləri ödəmək öhdəliyi daşıyır. Sığortanın qiyməti illik 19,95 avrodur. Bunun Azərbaycan kimi benzin qiyməti ilə tez-tez oynanılan ölkədə tətbiq olunması arzu edilən olardı.

Digər ağılagəlməz sığorta növü: tutaq ki, siz evdən tələsik çıxdınız, açarlar evdə qaldı, qapı isə arxanızca bağlandı. Sığorta sizə günün və ya həftənin hansı hissəsindən asılı olmayaraq, 100 avroya qədər ödəniş həyata keçirəcək. Sığortanın qiyməti isə illik 18 avrodan başlayır.

Liftdə qalanlar da qazanırlar. Bu halda da "Hullberry" şirkəti liftdə itirdiyiniz vaxt üçün 75 avro təminat ödəməyi vəd edir. Sığortanın qiyməti: illik 12 avrodan 28 avroyadək məbləğdədir.

Lotereyada bəxti gətirməyən də sığortası var imiş. İllik 52 dəfə lotereya oynayan,

lakin heç nə uda bilməyən - bəxti gətirməyən şəxs sığorta şirkətindən 2500 avro pul ala bilər. Sığorta hadisəsinin baş vermə ehtimalı 1/4900-dür.

Nəzərə alsaq ki, altı rəqəmli lotereyanın baş prizini udmaq şansı 1/14 milyona bərabərdir, o zaman bu ehtimal heç də pis deyil. Sığortanın qiyməti illik 12 avrodan 28 avroyadəkdir.

Eğer ölkədə yeni "quru" qanun, tutaq ki, içki içilməsini qadağan edən qanun qəbul olunarsa, sığorta olunan kompensasiya olaraq 500 avro alacaq. Sığortanın qiyməti illik 12 avrodan 28 avroyadəkdir.

Başqa planetilər tərəfindən oğurlanma - bu da bir sığorta növü yaradır. Yəni eğer sığorta olunan şəxs öz iradəsi olmadan (zorla) başqa planetilərə tərəfindən Yer kürəsindən qaçınılarsa, sığorta ödənişi həyata keçirilir. Sığorta müqavilə-

Gəlib çatdıq günümüz Azərbaycanı üçün real sığortaya. Şirkət təklif edir ki, özünü və ya dostlarınıza gizli kameraya çəkilməkdən qorunmaq üçün sığorta şəhadətnaməsi hədiyyə edəsiz. Eğer belə bir vəziyyətə düşsəniz, zərərcəkən 1000 avroya qədər ödəniş ala bilər. Sığortanın qiyməti illik 12 avrodan 28 avroyadək.

Xəyanətə uğradığını öyrənən kişinin sığorta şirkətindən 500 avro ödəniş almaq hüququ var. Sığortanın qiyməti - illik 12 avrodan 28 avroyadək.

Azərbaycanda isə bu sadaladığımızın heç biri yoxdur. Təkcə həyat sığortasının başqa. Artıq ölkədə fəaliyyət göstərən böyük sığorta şirkətlərinin həyat sığortası üçün lisenziyası var. Keçirdiyimiz sorğu zamanı öyrəndik ki, həyat sığortası etdirmək istəyənlər kateqoriya ilə sığortalanırlar.

sində belə qeyd olunur. Belə olan halda zərərcəkənə 5000 avro ödəniş verilir. Amma, o şərtlə ki, həkimdən və aviokosmik orqanlardan arayış təqdim olunsun. Sığortanın qiyməti illik 12 avrodan 28 avroyadəkdir.

Bax, indi yazacağımız sığorta növü tam azərbaycanlılara uyğundur. Bu sığorta növünün adı təqsirsiz halda həbsxanaya düşməkdir. Təqsiri olmadan demir barmaqlıqlar arxasına düşməkdən qorunanlar sığorta şirkəti ilə müqavilə bağlaya və belə hal baş versə, 500 avro sığorta ödənişi ala bilər. Sığortanın qiyməti: illik 12 avrodan 28 avroyadəkdir.

Bir də mənəvi zərbə görünər var ...

Xarici filmlərə mövzu olan sığorta növünə keçək. O toylarda keşşin, nikah məmurunun yanında adamdan "Sən bu adamla (qadınla, kişi ilə) evlənmək istəyirsənmi" sualı verirlər ha. Qarşı tərəf də anı emosiyalar burulğanına düşüb "yox" cavabı verir. Evləncəyi şəxsin "hə" cavabından əmin olmayanlar bu sığorta növünə müraciət edir. Nəticədə eğer "yox" cavabı alırlarsa, şirkət onlara 100 avro ödəyir. Sığortanın qiyməti yenə də eynidir - illik 12 avrodan 28 avroyadək.

Belə ki, bu, sığortalının iş və statusu ilə əlaqəli bir prosedir. Azərbaycan insanının orta aylıq əməkhaqqı 300 manat həddində olsa da (bu, standartlara görə, aşağı rəqəmdir), orta aylıq əmək haqqı alan hər bir vətəndaş çox az bir məbləğə öz həyatını sığortaya etdirə bilər.

Hesablamalar zamanı öyrəndik ki, qulluqçu kateqoriyasında aylıq 300 manat əmək haqqı alan bir müəllim və ya bir həkim ildə 7 manat 20 qəpik ödəməklə öz həyatını sığortaya etdirə bilər. Müqavilə əsasında həyata keçirilən sığorta prosesi bir illik nəzərdə tutulub. Sığortalı bir ildən sonra müqaviləsini yeniləyərək növbəti illik üçün sığortalananı olur.

Həyat sığortasının ən vacib detallı: eğer sığortalanan başına sığorta müddəti ərzində bədbəxt hadisə gələrsə, onda onun əmək haqqının 10 və ya 12 misli miqdarında sığorta haqqı onun ailəsinə ödənilir. Yeni sığorta şirkəti tərəfindən edilən ödənişin həcmi qanunvericiliyin qoyduğu qayda ilə hesablanır. Sığorta ödənişinin maksimal həddi işçinin bir illik əmək haqqı fondundan 10-12 dəfə çox ola bilər.

□ Səvinc TELMANQIZI

MÜSAVAT

Son səhifə

N 172 (6493) 8 avqust 2016

Anası ona hədiyyə aldı, sonra da hədiyyəni açdığı üçün həbs etdirdi

Dünyanın ən qəribə həbsi bəlkə də elə budur. Cənubi Karolina ştatında (ABS) yaşayan 12 yaşlı bir uşaq 2006-cı ilin dekabrında qəribə hadisə ilə üzləşib. Anası polisə müraciət edərək oğlunun ondan icazə almadan Yeni il hədiyyələrini açdığını söyləyib. Polis də uşağı həbs edib.

Rok Hill polis şöbəsinin hesabatına görə, uşaq ailə fərdlərinin icazəsi olmadan "Nintendo Gama" oyununu açıb. Ana 85 dollar dəyərindəki hədiyyənin açıldığını görünce polisə müraciət edib və yazıq uşaq "kiçik oğurluq"da günahlandırılıb. 27 yaşındakı dul ana deyib ki, oğlu daim ailə qərarlarına tabe olmur. Odur ki, bu həbs onu həm məktəbdə, həm də evdə adam edə bilər. Uşağı gözdağı məqsədilə 12 saat saxlayıblar.

Çox tüpürən uşağa ilginç cəza

Böyük Britaniyanın paytaxtı Londonda yaşayan 6 yaşlı Cesikanın valideynləri ona küçədə tüpürməyi qadağan edə bilmirlər.

Uşaq özündən asılı olmadan olduğu hər yerdə aramsız olaraq yerə tüpürür. Uşağı müayinə edən həkimlər bunun hər hansı fiziki pozğunluqdan yaranmadığını bildirib. Sadəcə zərərli bir vərdiş Cesikanın canından çıxmır ki, çıxmır. Həkimlər hesab edir ki, bunun qarşısını almaq üçün sırf cəza metodları tətbiq etmək lazımdır. Uşağın valideynləri isə onun boğazından plastmas bir qab asmağa qərar veriblər. Onlar hesab edirlər ki, uşağı ancaq bu yolla utandırmaq və pis vərdişindən qurtarmaq olar.

2 qab aldı, 1 milyon dollar ödədi

Osmanlı imperiyası dövründə Türkiyədə hazırlanmış iki çini kuzə misli görünməmiş qiymətə satılıb. Təxminən 1575-ci ildə Türkiyənin İznik şəhərində hazırlanmış iki şarab kuzəsi 850 min funt-sterlinqə (bu isə 1 milyon dollardan da artıqdır) Britaniyadakı Trellisick House qəsrinin sahibləri Koupland ailəsi tərəfindən satın alınıb.

İngiltərənin Kornuol qraflığındakı qəsrin sahibləri bu kuzələrdən birinə 547250, digərinə isə 301250 funt-sterlinq ödəyiblər. Kuzələrin qiymətlərində fərqlər onların rəngləri ilə bağlıdır. İznik şəhəri çox incə, keyfiyyətli çini və kaşı məmulatları ilə məşhurdur. İstanbuldakı Sultan Əhməd məscidinin divarları mehiz bu şəhərdə hazırlanmış

kaşı ilə örtülüb. Kuzələri satışı çixarmış Bonhams hərəcc evinin sahibi Rocer Tappinin dediyinə görə, bu antik qabları Lolo-nard Donhem Koupland adlı bir əsilzadə satın alıb.

Sahibinə ən çox bənzəyən itlərin yarışması keçirilir

İzmirdə (Türkiyə) keçirilən ev heyvanları sərgisində "Sahibinə ən çox bənzəyən it" və "Ən fotogenik pişik" yarışmaları diqqət çəkir. Heyvanların sahibləri öncə onlara təqdim edilən anketi doldurub yarışa qatılırlar. Daha sonra onlara verilən sıra nömrələri ilə birgə professional fotoqrafların qarşısına çıxaraq ən yaxşı pozanı verməyə çalışırlar.

Üç gün boyunca davam edəcək yarışma çərçivəsində şəkillər stendə nümayiş olunacaq. Qalib isə yarışmanın rəsmi facebook səhifəsində istifadəçilərin ixtiyarına buraxılacaq. Hansı şəkil daha çox bəyənilsə, qalib də o olacaq. Sahibinə ən çox oxşayan it üçün yarışmanın sponsoru olan it-pişik yeməyi istehsalçısı olan firma xüsusi mükafat nəzərdə tutub. Bundan başqa, qalib it bir il boyunca sözügedən firmanın yeməkləri ilə təmin olunacaq.

İnsanların özü yox, əzələləri cavanlaşacaq

"Natura" jurnalının yaydığı məlumatlara görə, siçanlar üzərində araşdırma aparən alimlər bu heyvanların orqanlarını gəncəldirməyi bacarıb. Zəif və xəstə heyvanların orqanlarını gəncəldirən alimlər araşdırmalarını insanlar üzərində davam etdiriləcəyini açıqlayıblar.

İnsan orqanlarının gəncələşərək yenidən sağlam olacağını söyləyən professor Ronald DePinho deyib ki, məqsədləri fərqli olub: "Məqsədimiz az da olsa gəncəlməyə nail olmaq idi. Bu, heç gözləmədiyimiz bir nəticə oldu. Bədəndə hər hüceyrə 23 cüt xromosomdan ibarətdir. Hər xromosomda telomer adlı təhlükəsizlik boşluğu var və hüceyrə hər dəfə bölünəndə bu boşluq qısalmır, daha sonra hüceyrələr ölür, ya da yaşlanma dövrünə qədəm qoyur. Siçanlar üzərində aparılan araşdırma zamanı bu telomer boşluğunun qısalmasının dayandırılmasına və hüceyrələrin gəncəlməsinə nail olundu."

QOÇ - Bəxtinizdə mübahisəli bir gün dursa da, büdcənizi artırmaq üçün gözəl imkanlar qazana bilərsiniz. İradənizə zidd addımlar atmayın. Hansısa məqsədinizə tərs olmaqla yetişməyə çalışmayın.

BUĞA - Yaxşı olar ki, bu təqvimdə hər hansı riskə getməyəsiz. Onsuz da bunun müsbət nəticəsi olmayacaq. Kənar məsləhətlərə qulaq asın. Vaxtınız olsa, qohumlarınıza baş çəkin.

ƏKİZLƏR - Ümumi çarlarına görə kifayət qədər uğurlu təqvimdir. Bir tərəfdən sevinci xəbərlər eşitməyiniz, digər tərəfdən şəxsi büdcənizdə müəyyən artımlar ovqatınızı xoş edəcək.

XƏRÇƏNG - Yaxşı olar ki, tərəddüd etdiyiniz bütün planları təxirə salasınız. Çünki ulduzlar əmin olmadığınız məsələlərə baş vurmağı məsləhət görmür. Əsas vaxtınızı fəaliyyətə yönəldin.

ŞİR - Günün birinci yarısı müəyyən qədər gərgin keçə bilər. Sonrakı müddətdə isə qarşınıza qoyduğunuz məsələlərdə bəxtiniz gətirəcək. Qazanmaq və qonaq getmək üçün də münasib vaxtdır.

QIZ - Öhdənizə düşən işlərin çoxluğu sizi yora bilər. Bu səbəbdən qarşınızda duran vəzifələri konkretləşdirməlisiniz. Havaların dəyişkənliyi səhətinizə mənfi təsir göstərməsin deyə, qorunub.

TƏRƏZİ - Fəaliyyətlə bağlı ciddi problemlərlə rastlaşa bilərsiniz. Bu səbəbdən məsləhət görülməyən adamlarla ciddi müzakirələrə girişməyin. Nəzərə alın ki, səhər saat 10:39-dan sonra Ay bürcünüzdə daxil olur.

ƏQRƏB - Ürəyinizə yaxın olan adamlarla rastlaşacağınıza şübhə etməyin. Eyni zamanda buna özünüz də cəhd edin. Əmin olun ki, bu, rahatlığınızı təmin edəcək. Kasıblığı dərd kimi qavramayın.

OXATAN - Avqustun ən uğurlu günlərindən birini yaşayacaqsınız. Perspektivli sövdələşmələrdə iştirak etmək üçün olduqca ideal vaxtdır. Axsama yaxın təzə xəbərlər eşitmək ehtimalınız da var.

OĞLAQ - Görəcəyiniz işlər bərdə hər kəsə məlumat verməyin. Əks təqdirdə bu amil özünü qarşı silaha çevriləcək. Yalnız ədalətli addımlar atın. Təcrübəli insanların məsləhətini eşidin.

SUTÖKƏN - Ürəyiniz istəməyən adamlarla ünsiyyətdən uzaqlaşın. Əgər mü sahibiniz sizi başa düşmürsə, özünüzdə yormağa nə lüzum?! Nahardan sonra işgüzar sövdələşmələrdə iştirak edin.

BALILAR - Yorulmaq bilmədən çalışmalısınız. Çünki indiki dar məqamda hər şey çixardığınız qərarlardan birbaşa asılı olacaq. Ulduzlar şəxsi həyatınızda böyük dönüşün yaxınlaşdığını göstərir.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Yuxu dərmanı insanı yaddaşsızlaşdırır

ABS-dakı Harvard Universiteti ilə Fransadakı Bordo Universiteti ortaq bir araşdırma hazırlayıb. Araşdırmaya görə, yuxu dərmanı insanlarda yaddaş, davranış pozğunluğu, özünü idarəetmə çətinliyi yaradır.

Araşdırma hələ bu xəstəliyə tutulmamış 70-78 yaşlarındakı 1063 adam üzərində aparılıb. Məlum olub ki, yuxu dərmanı qəbul edən insanlarda bu cür hallar 15 il içində 50 faiz artıb. Alimlər hesab edir ki, bunun səbəbi yuxu dərmanının yan təsirlərində ola bilər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYYXAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ
Lisensiya N: B 114
SAYI: 4.750

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "E-Q" mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.